

LETO XXIII. Stev. 219
IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
«LJUDSKA PRAVICA»
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

Skupna deklaracija
Zveze komunistov Jugoslavije
in Poljske združene delavske
partije ter vlad Federativne
ljudske republike Jugoslavije
in Ljudske republike Poljske

Na povabilo Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugosla-
vije in vlade Federativne ljudske republike Jugosl...
delegacija Centralnega komiteja Poljske združene delavske partije
in vlade Ljudske republike Poljske, ki sta jo vodila prvi sekretar
CK PZDP Wladislaw Gomulka in predsednik ministrskega sveta
LR Poljske Juzef Cyrankiewicz, mudila od 10. do 16. septembra
1957 v Jugoslaviji.

Med svojim bivanjem je imela delegacija priložnost, seznaniti
se podrobneje z uspehi Jugoslavije v socialistični izgradnji in na-
vezati neposredne stike z delovnimi ljudmi in predstavniki jugo-
slavskih političnih in družbenih organizacij. Pristrčnost in glo-
boke simpatije, s katerimi je bila poljska delegacija povsod spre-
jeta, pričajo o trajnih vezeh živga prijateljstva in bratske soli-
darnosti, ki združujejo narode Jugoslavije in Poljske. Poljska de-
legacija je imela priložnost ljudskim množicam in narodom Ju-
goslavije posredovati izraze taistih toplih čustev poljskega naroda.

Med obiskom je prišlo do razgovorov med partijsko-vladno
delegacijo LR Poljske in partijsko-vladno delegacijo FLR Ju-
goslavije.

Izmed poljskih predstavnikov so se razgovorov udeležili: prvi
sekretar CK PZDP in član Državnega sveta LR Poljske Wladislaw
Gomulka, član Politbiroja CK PZDP in predsednik ministrskega
sveta LR Poljske Juzef Cyrankiewicz, član Politbiroja CK PZDP
in zunanji minister Adam Rapacki, član Politbiroja CK PZDP in
kmetijski minister Edward Ochab, veleposlanik LR Poljske v
FLR. Henryk Grochulski, kakor tudi osebnosti, ki spremljajo de-
legacijo: generalna direktorica zunanjega ministrstva, veleposlanica
Marija Wierna, tajnik komisije za mednarodne stike CK PZDP
Juzef Czesak in pomočnik direktorja oddelka v zunanjem min-
istrstvu Kazimierz Korolczak.

Izmed jugoslovanskih predstavnikov so se razgovorov udele-
žili: generalni sekretar ZKJ, predsednik FLR Jugoslavije Josip
Broz-Tito, člana Izvršnega komiteja ZKJ in podpredsednika Zvez-
nega izvršnega sveta Edvard Kardelj in Aleksander Ranković,
član CK ZKJ in državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović,
član CK ZKJ in član Zveznega izvršnega sveta Mijalko Todorović,
član CK ZKJ in predsednik zunanjepolitičnega odbora Zvezne ljud-
ske skupščine Veljko Vlahović, član CK ZKJ Rato Dugonjić, član
Centralne revizijske komisije ZKJ in državni podsekretar za zunan-
nje zadeve Dobrivoje Vidić in veleposlanik FLRJ v LR Poljski
Milorad Milatović.

Razgovori so se nanašali na vprašanja, povezana z nadaljnjim
razvojem jugoslovansko-poljskih odnosov, na najvažnejše probleme
mednarodnega položaja in na pereča vprašanja mednarodnega de-
lavskega gibanja.

Razgovori so minili v pristrčen in tovariškem vzdušju pri-
jateljstva in medsebojnega razumevanja. Med iskreno izmenjavno
mnenj je prišla do izraza istovetnost stališč obeh delegacij pri pre-
sloji problemov, ki so bili v razgovorih obravnavani.

L.

Obe vladi ugotavljata, da je po zaosrčitvi mednarodnega polo-
žaja v lanskem letu prišlo v zadnjem času do določenega zboljšanja
v mednarodnih odnosih, kar je posledica vztrajne borbe vseh
miroljubnih sil.

Toda sedanji položaj zahteva nadaljnje napore, da bi odstra-
nili nevarnosti za mir, ki izvirajo iz sedanjih žarišč spopadov,
posebno še na Bliznjem vzhodu. To je moč doseči samo z vztrajnim
prizadevanjem, da bi v odnosih med državami uveljavili načela
aktivne koeksistence, in sicer s konstruktivnim sodelovanjem med
vsemi deželami, ne glede na njihove družbene in politične sisteme.

Zato želita obe vladi poudariti svojo vdanost politiki konstruk-
tivnega sodelovanja med narodi, temelječi na spoštovanju načel
suverenosti, neodvisnosti, ozemeljske nedotakljivosti, enakopravnosti
in nevmesavanja v notranje zadeve drugih dežel.

Obe strani se zlasti zavzemata za razvoj najširšega sodelovanja
med vsemi narodi, za neomejeni razvoj gospodarskih in kulturnih
odnosov, za spodbujanje in nadaljnji razvoj trgovinske menjave,
za odstranitev vseh oblik diskriminacije, pri čemer sta prepričani,
da to utira pot ureditvi bistvenih, doslej odprtih mednarodnih
problemov, ki otežkočajo nadaljnji napredek v popuščanju na-
petosti.

Obe vladi poudarjata veliko vlogo socialističnih držav in so-
cialističnih sil v utiranju poti načelom koeksistence in v boju za
utrditev mira.

V sedanjem mednarodnem položaju je problem razorožitve
velikanskega pomena za stvar mira. Odstranitev sedanjih težav
in sklenitev sporazuma o tem vprašanju bi odločilno prispevala k
popuščanju napetosti in k upostavitvi zaupanja v mednarodnih
odnosih.

Obe vladi cenita velik pomen razorožitve za bodočnost sveta
in zato sta prepričani, da je nujno potrebno nadaljevati napore,
da bi dosegli vsaj začetne in delne sporazume, ki bi odprli pot za
rešitev usodnega vprašanja v celoti. Obe vladi bosta podprli sle-
hern konstruktivno pobudo v tej smeri.

Obe strani sodita, da je posebnega pomena sklenitev sporazuma
o prepovedi proizvodnje in uporabe atomskega in termoklearnega
orožja. Da bi dosegli prvi korak v tej smeri, je potrebno, da države,
ki imajo to orožje, prevzamejo obveznost, da bodo nemudoma
prenehale poskuse.

Obe vladi prav tako sodita, da je treba vsestransko podpreti
vse oblike sodelovanja med narodi na področju uporabe atomske
energije v mirnodobne namene, ker je to izrednega pomena za
nadaljnji razvoj in blaginjo človeštva.

Obe strani sodita, da sta vprašanja evropske kolektivne varno-
sti in Nemčije prav tako tesno povezani s problemom zmanjšanja
napetosti.

Pri obravnavanju evropskih problemov sta obe vladi presodili,
da bi združitev Nemčije v miroljubno in demokratično državo bila
velik prispevek k utrditvi svetovnega mira. Obe vladi poudarjata
pomen tega vprašanja za evropske, zlasti še sosedne dežele.

Pri slehernem obravnavanju problema združitve Nemčije je
treba upoštevati dejstvo, da obstajata dve nemški državi. Obe vladi
sodita na stališču, da je za ureditev nemškega vprašanja treba nave-
zati stike in začeti neposredna pogajanja med Demokratično repu-
bliko Nemčije in Zvezno republiko Nemčijo, da bi tako našli zado-
voljivo ureditev tako za nemški narod kakor za evropsko varnost.
Zaželeno bi bilo, da bi v tej smeri ukrepale tudi vevestele.

Sistem evropske varnosti, ki bi ga bilo moč ustvariti s skupnimi
napori zalatrestanih držav, bi bil neogibno poročstvo za mir
v Evropi.

(Nadaljevanje na 3. strani)

OBISK POLJSKE PARTIJSKE IN VLADNE DELEGACIJE ZAKLJUČEN

Ob odhodu prisrčen stisk rok

Na zemunskem letališču se je včeraj od visokih poljskih državnikov poslovil predsednik republike Tito

Beograd, 16. sept. (Tanjug) Člani delegacije Poljske zdru-
žene delavske partije in poljske vlade, ki so bili sedem dni
na uradnem obisku v Jugoslaviji, so danes s posebnim letal-
om odpotovali v Varšavo. Poljsko delegacijo pod vod-
stvom prvega sekretarja CK PZDP Wladislaw Gomulke in
predsednika poljske vlade Juzefa Cyrankiewicza so pospre-
mili predsednik republike Josip Broz-Tito in drugi državni
in partijski funkcionarji.

Ko sta se Wladislaw Gomulka
in Juzef Cyrankiewicz s pred-
sednikom Titom in podpredsed-
nikom Zveznega izvršnega sveta
Edvardom Kardeljem pripeljala

na zemunsko letališče, so se bili na
ploščadi pred letališkim poslop-
jem že zbrali visoki jugoslovansko-
nemski voditelji, člani diplomatskega
zborna in drugi, ki so prišli, da se

Na svečanem kosilu sta si predsednik Tito in Wladislaw Gomulka iskreno nazdravila

poslovijo od gostov ob njihovem
odhodu. Godba je zaigrala dr-
žavni himni Poljske in Jugosla-
vije, nato pa sta oba voditelja
poljske delegacije v spremstvu
predsednika Tita pregledala čast-
ni gardni bataljon.

Ko so se člani poljske delega-
cije pozdravili z visokimi držav-

nimi funkcionarji, predstavniki
družbenih organizacij, generali
JLA in drugimi, so se približali
letalu, ob katerem so se zbrali
najvišji državni voditelji. Wladis-
law Gomulka se je še enkrat za-
hvalil jugoslovanskim voditeljem
in našim narodom za topli spre-
jem ter je v svojem poslovilnem
govoru med drugim dejal:

GOMULKOVE POSLOVILNE BESEDE

Naučili smo se vas
še bolj ceniti in spoštovati

Dragi tovariš Tito, dragi tova-
riši in prijatelji, vsak čas bomo
zapustili vašo gostoljubno jugo-
slavensko deželo. V tednu dni, ki
smo ga preživeli v vaši lepi deželi,
na vaših tleh, med jugoslovansko-
skimi narodi, ki jih veže bratska
enotnost - v tem tednu dni, ki
smo ga preživeli z vami, smo se
vas naučili še bolj ceniti in spo-
štovati.

Jugoslovanski narodi so s svoji-
mi ustvarjalnimi napori in svoji-
m požrtvovalnim delom jasno
pokazali, kako neizmirljiva je
moč socializma - tega najvišjega
človeškega ideala, ki se ne-
nehalno razvija in se uresničuje
pred našimi očmi.

Ko gradijo naši narodi socia-
lizem, povezujejo ljubezen do
svoje domovine z iskrenim pro-
letarskim internacionalizmom.
Prav takšen proletarski interna-
cionalizem je preveval razgovore
predstavnikov naših partij in
vlad, temu internacionalizmu bo-
do koristili tudi doseženi uspehi
teh razgovorov. Razgovori bodo
s tem močno koristili interesom
tako Jugoslavije kakor tudi Polj-
ske, vsem socialističnim deželam,
stvari socializma in krepitev sve-
tovnega mira.

Naši dve delegaciji sta na
iskrenih in bratskih razgovorih,
navdahnjenih z vzajemnim spo-
štovanjem in prijateljskim du-
hom, pretehtali in proučili vrsto
problemov, ki živo zanimajo naši
partiji in naši državi. Strinjamo
se v poglavitnih vprašanjih, kaka-
kor so krepitev socialističnih drž-
jav in skupni konstruktivni na-
pori, da bi odpravili vojno nevar-
nost in tako okrepili mir v Eu-
ropi in na svetu.

Dragi tovariši in prijatelji, v
hipu, ko odhajamo, sporočamo
vam in vsem jugoslovanskim na-
rodom besede pristržne zahvale za
topli, nepozabni sprejem, ki ste
ga nam pridelali. Trenutki, ki
smo jih preživeli z vami, so se
nam za vedno vtisnili v spomin
in segli globoko v naša srca.
Sprejmite naša zagotovila, da
bomo utrjevali in razvijali naše
prijateljstvo na vseh področjih v
imenu krepitev in napredka na-
ših narodov, v imenu zmage so-
cializma in mira.

Na svidenje, tovariši, na svi-
denje, tovariš Tito, v Varšavi!
Je sklenil svoj govor Wladislaw
Gomulka, ko je poslavljajal na
zemunskem letališču.

Najvišji poljski in jugoslovanski
državni ter partijski voditelji
so si nato pristrčno segli v roke.
Wladislaw Gomulka in predse-
dnik Tito pa sta se še objela in
poljubila.

Zahvala za topel sprejem

Varšava, 16. sept. (Tanjug) Ob
odhodu iz Jugoslavije sta Wladis-
law Gomulka in Juzef Cyrankie-
wicz poslala predsedniku Titu
naslednjo brzojavko:

«Ko zapuščamo gostoljubno
jugoslovansko deželo, želiva v
imenu poljske partijsko-vladne
delegacije in v svojem osebnem
imenu izraziti vam, dragi tovariš
Tito, kakor tudi CK ZKJ, vladi
FLRJ in junaškim narodom Ju-
goslavije najpristržnejšo zahvalo
za topel prijateljski sprejem, ki
smo ga bili deležni. Globoko smo
prepričani, da bo naš obisk pripo-
mogel v nadaljnjem poglabljanju
ustvarjalnega sodelovanja med
Poljsko in Jugoslavijo v blagor
naših narodov, za nadaljnji na-
predek socializma in okrepitev
mira. Ob tej priložnosti izražava
tope in pristrčne želje za nadaljnji
razcvet Jugoslavije.»

Minister Weeks pri Titu

Beograd, 16. sept. (Tanjug) -
Predsednik republike Tito je
sprejel danes ameriškega trgo-
vinskega ministra Sinclaira Wee-
ksa, nato pa ga pridržal na čaju.

Predsednik odbora za gospo-
darstvo ZIS Mijalko Todorović
je Weeksu na čast pridedil večerjo.

VREMENSKA NAPOVED

za torek, 17. septembra
Zjutraj pretežno jasno s slabo me-
glo po kotlinah, nato bo nastopila
nekoliko povečana oblačnost. Tem-
perature ponoči med 2 in 6, v Primorju
okoli 15, najvišje dnevne temperature
med 16 in 21 stopinj C.

Izjavi Gomulke in predsednika Tita

Na prošnjo dopisnikov »Bor-
be«, »Politike«, poljske časopisne
agencije PAP in Radio Beograda
sta dala prvi sekretar PZDP
Wladislaw Gomulka in predse-
dnik Tito posebni izjavi za jugo-
slavansko in poljsko javnost.

Wladislaw Gomulka je rekel:
»Deklaracija, ki smo jo pod-
pisali, je izraz obnove naših sta-
rih bratskih, proletarskih od-
nosov.

Predvsem sodimo, da bo pri-
hod naše delegacije v Jugoslavijo
koristil tako poljskemu kakor ju-
goslovanskim narodom, da bo

okrepil socialistične dežele, pozic-
ije socializma na svetu in prispe-
val h krepitevi težen za po-
miritvijo med narodi.

Do viška bomo razvijali med-
sebojne odnose, tako državne ka-
kore partijske. To bo zelo koristno
tako za narode naših dežel,
kakore tudi za splošne pozicije
socializma in mednarodnega de-
lavskega gibanja.

Uporabljam to priložnost, da
bi izrazil jugoslovanskim naro-
dom, s katerimi smo prišli v stik
v treh republikah, tople in pri-
srčne pozdrave in hvaležnost za

tako ljub sprejem, ki smo ga bili
deležni.

Hkrati jim sporočamo želje
poljskega naroda, da bi dosegli
nove uspehe na poti izgradnje
socializma, po kateri so sedaj
tako zmagovito stopali.»

V svoji izjavi za jugoslovansko
in poljsko javnost je pred-
sednik Tito rekel:

»Docela se strinjam s tistim,
kar je rekel tovariš Gomulka.
Želel bi pripomniti, da smo po-
polnoma zadovoljni z vzdušjem
in načinom, kako so bila obrav-
navana vprašanja, o katerih je
bilo govora.

To kaže, da so dane velikan-
ske možnosti za naše skupno so-
delovanje tako po državni kot
po partijski liniji. Deklaracija
izraza težnje naših narodov in
vodstev naših dežel.

Moram reči tudi to, da de-
klaracija kaže, da so bila popol-
noma napačna pričakovanja z
raznih strani, da bo prihod polj-
ske delegacije pomenil ustanovit-
ve frakcije v socialističnem
svetu. Nasprotno, mi sodimo, da
smo dolžni storiti vse, da bi bilo
sodelovanje med socialističnimi
deželami čim konstruktivnejše,
hkrati pa stojimo na stališču, da
aktivna koeksistenca med drža-
vami in narodi z različno druž-
beno ureditvijo koristi nadaljn-
jemu razvoju socializma in prispeva
k miru na svetu.

Želel bi tudi tokrat v svojem
imenu, v imenu ostalih tovarišev
in jugoslovanskih narodov posre-
dovati poljskemu narodu pristr-
čne in iskrene pozdrave ter naj-
boljše želje za uspehe v sociali-
stični izgradnji.»

Zadnji dan pri nas

Poljska partijska in državna delegacija je včeraj
obiskala tovarno strojev v Zelezniku, nato pa je pris-
stvovala svečanemu podpisu deklaracije

Beograd, 16. septembra (Tan-
jug). Člani poljske partijske in
vladne delegacije so danes do-
polne obiskali tovarno strojev
»Ivo Lola Ribare« v Zelezniku.
Ob vходу v tovarno, kjer so jih
sprejeli predstavniki delovnega
kolektiva ter funkcionarji politič-
nega in družbenega življenja
v Zelezniku, so jim pridedili pre-
bivalci pristrčen in topel sprejem.

Po ogledu nekaterih oddelkov so
se poljski gostje eno uro razgo-
varjali z voditelji tovarne ter se
posebno zanimali za sestavo in
vlogo delavskih svetov, medse-
bojne odnose delavskega sveta,
sindikalne in partijske organizaci-
je, za vlogo sindikatov itd.
Wladislaw Gomulka je potem za-

želel kolektivu veliko uspeha v
nadaljnjem delu.

Ob pol dvanajstih so v Be-
lem dvoru svečano podpisali
skupno deklaracijo ZK Jugosla-
vije in Poljske združene delav-
ske partije ter jugoslovanske in
poljske vlade. Deklaracija sta
podpisala generalni sekretar ZKJ
Josip Broz Tito in prvi sekretar
PZDP Wladislaw Gomulka.

Potem ko je bila deklaracija
podpisana, sta predsednik Tito in
Wladislaw Gomulka pristrčno čes-
titala drug drugemu.

Predsednik republike Josip
Broz Tito s soprogo je pridedil
poljskim gostom intimno kosilo,
nakar so se odpeljali na letališ-
če.

Naši poslanci v Pekingju

Na letališču je jugoslovansko parlamentarno delegacijo pozdravil predsednik Vse-
kitajskega kongresa Liu Šao Ci in drugi voditelji - Obisk pri predsedniku Čiju

Peking, 16. sept. (Tanjug) -
Delegacija Zvezne ljudske
skupščine, ki jo vodi predsednik
Ljudske skupščine Petar
Stambolić, je prispela danes v
Peking. S tem vrača jugo-
slavanska parlamentarna delegacija obisk delegaciji Vsekitaj-
skega kongresa, ki je bila letos v Jugoslaviji.

Na pekinškem letališču so ju-
goslovanske goste sprejeli pred-
sednik Vsekitajskega kongresa
Liu Šao Ci, podpredsedniki stal-
nega komiteja kongresa Peng
Cen, ki je vodil kitajsko delega-
cijo med obiskom v Jugoslaviji,
dalje Li Či Sieng, Jeng Ji Pei,
Cen Su Tung, Li Vej Hen in drugi
ugledni voditelji Vsekitajskega
kongresa. Z jugoslovanske strani
se je sprejema udeležil tudi ju-
goslovanski veleposlanik v Pe-
kingju Vladimir Popović s člani
veleposlanštva.

Potem ko so se člani jugoslovansko-
delegacije seznanili s pred-
stavniki Vsekitajskega kongresa
in pozdravili navzoče Jugoslova-
ne, sta imela predsednik Vsekitaj-
skega kongresa Liu Šao Ci in
predsednik Zvezne ljudske skup-
ščine Petar Stambolić pozdravna
govora.

Dobrodošlica Liu Šao Čija

Predsednik Vsekitajskega kon-
gresa Liu Šao Ci je najprej
zaželel dobrodošlico delegaciji
Zvezne ljudske skupščine, nato

pa nadaljeval: »Kitajska in Ju-
goslavija sta bratski socialistični
deželi. Narodi naših dveh dežel
goje med seboj globoko tradicio-
nalno prijateljstvo. Ze v letih boja
proti fašizmu so naši narodi
gojili simpatije in podpirali drug
drugega. Po upostavitvi diplomatskih
odnosov med našima dvema
deželama so se naši prijateljski
odnosi močno razvili. Pogoste
kulturne izmenjave, trgovinski
stiki, kakore tudi izmenjava naših
delegacij - vse to je okrepilo
medsebojno razumevanje in pri-
jateljsko sodelovanje med narodi
naših dveh dežel. Prepričani smo,
da bo vaš obisk v naši deželi prispeval
k nadaljnji utrditvi in raz-

(Nadaljevanje na 3. strani)

NASI PREDVOLILNI RAZGOVORI

Ni pričakovati hitre rešitve če ne bo več sredstev

Odgovarja Mihael Čemažar, predsednik Sveta za stanovanjske zadeve pri ObLO Kranj.

• O vaši občini so mnogo govorili, da skupnosti veliko daje, sorazmerno malo pa prejema. Kaj mislite o tem?

Če upoštevamo, koliko naš delavec da in koliko od njegovega dela dobi občina, to povsem drži. Potrebe so ne sorazmerno večje od tega, kolikor občina dobi od narodnega dohodka. Prvo vprašanje pri nas so stanovanja, nadalje šola (zdaj gremo v štiri iz-

• Kaj je svet ukrenil, da bi omilil stanovanjsko stisko?

Imeli smo težave z zazidalnimi področji. Da bi bolj načrtno gradili, je občinski ljudski odbor ustanovil zavod za stanovanjsko izgradnjo. Ta proučuje najrentabilnejšo gradnjo glede na pravilno izkoriščanje sredstev in tudi na zazidalno področje. Tako bomo prihodnje leto imeli tako prvo stanovanjsko področje povsem zazidano in opremljeno z vsemi pritlikinami in vsemi komunalnimi napravami.

Svet skrbi tudi za vzdrževanje starega stanovanjskega fonda, vendar nam manjka veliko sredstev.

• Kako pa volivci sodelujejo z vašim svetom?

Največje je vprašanje prav okrog stanovanj in šole. Občina ima sorazmerno malo sredstev, treba pa je misliti tudi na reševanje drugih komunalnih vprašanj. S sredstvi, ki jih imamo zdaj, ne moremo računati na hitro rešitev. Komunalne naprave namreč prav tako zahtevajo mnogo sredstev. V zvezi s stanovanjskim vprašanjem nastaja tudi vprašanje izkoriščanja samskih ljudi. Mnogi okoljski kmetje nudijo samskim delavcem in delavkam stanovanje pod pogojem, da jim pomagajo na kmetiji, v gospodinjstvu in kjer je treba. Tak človek pride v tovarno le počivat, ker je izčrpan od dela za stanovanje.

Volivci na zborih govorijo o vseh teh težavah, ker pa je prav stanovanjsko vprašanje eno najbolj občutljivih, so tudi razprave na zborih volivcev mnogokrat pristranske. Vseh teh vprašanj namreč ne moremo rešiti vse dotle, dokler ne bo več sredstev na razpolago. Letos smo že ves sklad razdelili, posegli smo celo v prihodnje leto. Vse to pa je še veliko premalo za tako naraščajoče mesto, kot je Kranj.

me) in tudi bolnišnice nimamo (bolnike vozimo v Ljubljano in na Jesenice).

Trenutno imamo 1.719 registriranih prebivalcev za stanovanje, gradimo pa 188 stanovanj, 40 garsonjer in 25 samskih sob. Vse to bo vseljivo do konca prihodnjega leta. Skupno s stanovanji, ki jih zdajajo podjetja, se bo stanovanjski fond povečal do konca prihodnjega leta za 253 stanovanj. Tu niso vštete gradnje posameznikov. To je še vedno premalo, saj imamo samo novih prosilcev za stanovanja okrog 150 na leto, razen tega se je samo letos v Kranju na novo zaposlilo 2.800 ljudi.

Tudi v Mozirju se pripravljajo

Na področju mozirske občine so pripravili za volitve v nov občinski ljudski odbor v polnem teku. Nov občinski ljudski odbor bo štel skupno 48 odbornikov, od tega občinski zbor 25 odbornikov, občinski zbor proizvajalcev pa 21 odbornikov.

S političnimi pripravami na volitve so pričeli že 27. avgusta. Takrat je bilo v Mozirju širše politično posvetovanje, na katerem so se pogovorili o načinu dela in smernicah, ki jih bodo zavzele politične organizacije do volitev. Pri občinskem odboru SZDL je bil ustanovljen poseben štab iz predstavnikov občinskih političnih organizacij, ki vodi politične priprave za volitve.

Najbolj živahna je razprava okoli kandidatov, ki bodo kandidirali na volitvah. Le-ti morajo biti dobri, delavni in vsestransko razgledani.

Upanje na srečo in za nameček še lepo vreme sta v nedeljo popoldne privabila okrog 50.000 ljudi v Kranj, da s skrivnim in neskrivnim pričakovanjem se enkrat preizkusijo naklonjenost sreče na veliki kranjski tomboli. Tombola je začela kar 12 ljudi. Izmed njih je zrel dolešč dva, in sicer Sava Krstiča, vodnika JLA iz Nisa, ustuzbenega v Kranju ter Velimirja Bilbija iz Ljubljane. Sreča jima je naklonila vsakemu lep avtomobil znamke Fiat 600. Skupno je bilo razdeljenih 578 dobitkov. Na sliki pogled na množico v Kranju v času tombole.

748 vagonov vina so prodali

Razstavljalci iz 20 držav, sejem pa je razen okroglo 74.000 domačih obiskovalcev obiskalo tudi 1287 tujih vinskih strokovnjakov iz 39 držav — Za poldrugo milijardo sklenjenih kupcij

Z letošnjim III. mednarodnim vinskim sejmom si je Ljubljana dokončno priborila mednarodno priznanje kot pomembno središče vinske trgovine v Evropi. To priznanje je prišlo do izraza ne le v udeležbi razstavljalcev iz 20 držav in v plenarnem zasedanju Mednarodnega urada za vino v Ljubljani, ampak tudi, kar je še važnejše, v kupcijskem oziru.

Za naše vinogradništvo in vinarstvo sta v zvezi s sejmom zlasti važni dve okolnosti. Naši vinogradniki in kletarji, člani vinarskih zadrug in člani kolektivov vinogradniških gospodarstev so se lahko prepričali, kakšna vina pridelujejo drugod, kako jih znajo šolati in kakšno kakovost dosežajo, kar jim je dalo nove pobude za nadaljnji dvig kakovosti domačega vinskega pridelka. Hkrati jim je bila dana priložnost, da svoj pridelek uspešno uveljavijo v najširšem krogu tujih vin in pred številnimi tujimi strokovnjaki in trgovci. Prav teh pa letos ni bilo malo, saj je sejemsko prireditev obiskalo 1287 inozemskih vinskih strokovnjakov iz 39 držav, od katerih so se mnogi šele prvič seznanili z jugoslovanskimi vini.

Ocenjevalna komisija, v kateri so imeli tujji strokovnjaki odločilno besedo, je priznala jugoslovanskim vinom eno tretjino vseh zlatih in dobro polovico srebrnih kolaj. Zlasti visoko so bila ocenjena štajerska bela vina, ki so pobrala skoraj vse zlate kolajne, podeljene jugoslovanskim vinom.

VINO PRODANO PREDVSEM ZA IZVOZ

Spričo tako odličnih ocen mednarodne komisije je razumljivo, da je bilo za naša kvalitetna vina izredno zanimanje, kar je prišlo do izraza tudi v kupcijskih. Prodanih je bilo 748 vagonov vina, in to predvsem za izvoz. Če upoštevamo, da smo lani izvozili vsega 2468 vagonov naravnih vin (brez industrijskih vin), tedaj lahko približno spoznamo, kakšen pomen imajo kupcije na vinskem sejmu za naš izvoz vina. V količini prodanih vin niso všteti zaključki, ki so jih sklenili nekateri tujji razstavljalci, čeprav so razstavljalci predvsem zato, da ob-

drže svoje pozicije na mednarodnem vinskem trgu.

Od jugoslovanskih razstavljalcev so zaznamovali največje kupcije Slovenija-vino iz Ljubljane, »Navip« iz Beograda, »Vinag« iz Ljubljane, »Istra-vino« z Reke, »Vino Koper«, »Loza« iz Skoplja, Vinarska zadruga Maribor, »Jugovino« iz Novega Sada, »Tikveš« iz Kavadarcev, Vinarska zadruga

haja do veljave zlasti v sedanjem času, ko je konkurenca na svetovnem trgu ob obilni ponudbi čedalje oostrejša.

DR. INŽ. MILISAVLJEVIĆ — PODPRESEDNIK MEDNARODNEGA URADA ZA VINO

Tudi zasedanje Mednarodnega urada za vino je dalo Jugoslaviji

Kakor smo že poročali, v mariborski tovarni avtomobilov letos praznujejo 10-letnico, kar so začeli praznovati avtomobile. Na sliki svečana proslava v nedeljo, 16. t. m.

Ptuj in Vinarska zadruga Kostanjevica. Na sejmu so razen vina prodali tudi precej strojev ter vinogradniških ter kletarskih naprav in pomožnih sredstev, tako da je skupni promet dosegel blizu 1,5 milijarde din. Na sejmu so razen tega zaznamovali naslednje največje število obiskovalcev, namreč okrog 74.000.

Letošnja prireditev je znova pokazala, da so naši vinski sejmiki nad vse pomembno sredstvo za uspešno plasiranje naših vin na tujih vinskih tržiščih, kar pri-

kot vinogradniški deželi vse priznanje, in to ne le s sklicanjem 37. plenuma v Ljubljani, marveč tudi s tem, da je plenum izvolil za podpredsednika te mednarodne organizacije direktorja Vinogradniškega inštituta v Sremskih Karlovcih dr. inž. Dragoslava Milisavljevića, medtem ko sta bila za člana izvoljena predsednik odbora za vinogradništvo pri Glavnini zadrugi zvezi LRS inž. Miran Veselič in direktor Zavoda za vinogradništvo v Splitu Marcel Jelaska. S.

Več restavracij za družbeno prehrano

Gre za to, da delavcem in nameščencem zagotovimo dobro in ceneno prehrano, s čimer bomo mnogo prispevali tudi k povečanju njihove delovne sposobnosti

Zvezna ljudska skupščina bo na jesenskem zasedanju razpravljala tudi o perspektivnem planu socialne politike. V prihodnjih letih bi namreč bilo treba razširiti zdravstvene zmogljivosti in omrežje socialnih ustanov ter omogočile večjo skrb za delovne ljudi. Vrsta sklepov, sprejetih na V. plenumu SZDL Jugoslavije, je opozorila mimo drugega tudi na temeljne smernice socialne politike.

Eno izmed pomembnih vprašanj, ki jih bo treba urediti, da bi zagotovili boljše zdravje in produktivnost delavcev ter nameščencev, je tudi izboljšanje njihove prehrane. Dobra in poceni hrana tudi v marsičem olajša položaj zaposlenih žensk.

Naše gospodarske organizacije so deloma tudi iz objektivnih razlogov zanemarile to vprašanje in tako se je v zadnjih letih naglo skrélo število restavracij za družbeno prehrano in menz. Takšna politika že zdaj kaže svoje negativne posledice. Zato je treba posvetiti večjo pozornost družbeni prehrani in ustanavljanju delavskih restavracij, bifejev, kuhinj

in podobnih objektov, namenjenih izboljšanju prehrane delovnih ljudi.

Izkušnje, dasiravno ne številne, kažejo, da imamo na razpolago razne oblike in možnosti za ureditev tega problema v okviru podjetij in ustanov samih. Dejstvo, da so večja podjetja, ki imajo ustrezne prostore, organizirala družbeno prehrano in ustanovila sklade v ta namen, kažejo, da se je treba intenzivneje lotiti te naloge, ki so jo poudarile ne samo naši sindikalni forumi, marveč tudi naši državni voditelji. Prav tako bi tudi več manjših podjetij in ustanov moglo z združenimi močmi olajšati pro-

blem prehrane svojih delavcev in nameščencev.

Toda razen objektov za družbeno prehrano, ki bi delavcem in nameščencem zagotovili celotno prehrano, bi bilo treba v naših razmerah posvetiti pozornost tudi drugim cenejšim oblikam družbene prehrane, ki ne zahtevajo večjih finančnih sredstev. Razen mlečne in podobne restavracije, bifeji s samopostrežbo in drugi manjši objekti, s katerimi bi zagotovili delno prehrano zaposlenih ljudi, bi po svoje prav tako prispevali k povečanju delovnih sposobnosti in produktivnosti dela.

Našim gospodarskim organizacijam in ustanovam lahko pri obravnavanju tega problema pomembno pomagajo komunalne skupnosti, in sicer z razvijanjem mestnih ekonomij, vrtnarstva in raznih drugih oblik, ki lahko pomenijo in izboljšajo prehrano delavcev in nameščencev. S skupnimi naporimi delovnih kolektivov, ljudskih odborov in drugih organizacij bi v marsičem prispevali k ureditvi tega problema, delavcem pa znatno olajšali odstranitev enega izmed najbolj bolelih problemov, vprašanje prehrane. Ureditev tega problema bi tudi močno koristila delavkam, ki bi jim tako znatno olajšali gospodinjstva dela, z napori naše industrije, da bi zagotovila gotova ali na pol pripravljena jedila, pa bi te napore omejili na minimum.

Pri obravnavanju teh vprašanj je vsekakor treba paziti tudi na ceno prehrane, kajti sedanje cene v družbenih restavracijah so po večini previsoke glede na finančne možnosti proizvajalcev. N. K.

Daljnovid Varazdin — Sojtorja bo povezal elektroenergetska sistema Jugoslavije in Madžarske

Beograd, 16. sept. (Tanjug). Na podlagi nedavno sklenjenega jugoslovansko-madžarskega sporazuma so začeli graditi 76 km dolg daljnovid med Varazdinom in Sojtorja na Madžarskem. Z njim bodo povežali elektroenergetska sistema obeh dežel, da bi lahko pošiljali presežke električne energije, ki jih ima Jugoslavija, posebno še pozimi. Sodičje, da bo Jugoslavija letno poslala Madžarski okrog 100 milijonov kWh električne energije. Daljnovid bo začel obratovati v prvi polovici prihodnjega leta.

MNENJA — KRITIKA — POLEMIKA

Uravnovesimo zdravstvene uspehe s finančnim poslovanjem

Večletna praksa je potrdila, da je princip samofinansiranja zdravstvenih ustanov pozitiven gospodarski ukrep, ki temelji na principu družbenega upravljanja. S težnjo varčevanja in dobrega gospodarjenja naj bi zagotovili zdravstveni službi vse materialne možnosti za uspešno zdravljenje bolnikov. Toda medtem ko je sam princip pozitiven, postaja delno negativni posamezni načini obračunavanja z zavodi za socialno zavarovanje. Teh načinov sprva v samofinansiranju ni bilo moč predvideti. Sprožil jih je nagel razvoj zdravstvene službe in še zlasti močna preusmeritev na preventivno zdravstveno zaščito. Čudna dejstva, pred katerimi stoji zdravstvene ustanove, naravnost silijo k polemiki o nekaterih problemih, ki jih bomo skušali tu navesti.

Zdravnikom in zdravstveni službi nasploh je povzročal boj z nalezljivimi boleznimi velike skrbi, v infekcijski kliniki pa je imelo vse osebje dela prek glave. Finančno je v takih obdobjih zavod brez težav vzdrževal aktivno bilanco. Cena oskrbnih dni je namreč v vsaki bolnišnici preračunana na njeno polno zmogljivost in v času epidemij so v tesnih prostorih klinike dosegli celo več oskrbnih dni, kot so imeli bolniških postelj, saj so si morali pomagati tudi z zasilnimi ležišči.

Cepitvenje, higienizacija vasi, napredek preventivne zdravstvene zaščite, ugodnejše vreme, nedvomno pa tudi neka sreča, pa prinese razdobja, ko je malo epidemij, ali pa jih sploh ni. To je sreča za prebivalstvo, za skupnost in za gospodarstvo, saj si lahko mislimo, kako ogromno denarja stane na primer epidemija tifusa, davice, otroške paralize itd. Toda, kakor je za upravnik infekcijske klinike kot zdravnika razveseljivo dejstvo, da v bolniških sobah ni bolnikov, da ni epidemij, tako ga tarejo skrbi kot predstojnika zavoda. Cene oskrbnega dne ni moč iz meseca v mesec spreminjati z ozirom na število bolnikov — vsaka prazna postelja v oddelku pa pomeni čisto pasivno postavko in s tem skrbi za predstojnika ustanove, ki ji grozi deficit. Malo oskrbnih dni — malo dohodka, prostore pa je potrebno vzdrževati, v zdravih pogojih, s pravilno prehrano in nove.

osebje zadržati v ustanovi, ker ne smemo biti nepripravljeni za morebitno novo epidemijo.

V DRUŽBENEM INTERESU JE CIMBOLJŠE ZDRAVSTVENO STANJE PREBIVALSTVA

Infekcijsko kliniko smo vzeli samo kot drastičen primer, ker je v taki ustanovi najteže računati na kolikor toliko stalno število bolnikov. Način obračunavanja oskrbnih dni in računanje na dohodek na osnovi oskrbnih dni pa je enako v vseh bolnišnicah. Če se mnoge s tem problemom še niso soočile, je zato, ker so zmogljivosti naših bolnišnic še vedno premajhne in ni bojazni, da bi bile nezasedene.

Z nadaljnjim razvojem zdravstvene službe pa lahko pričakujemo, da bo ta problem postajal vse aktualnejši. Vse bolj nujno bo terjal spremembe v načinu fiktivnega obračunavanja med zavodi za socialno zavarovanje in zdravstvenimi ustanovami, če se bomo hoteli izogniti nevarnosti, da bodo v bolnišnicah zaradi finančnih poslov zadrževali bolnike dlje, hkrati razmislili tudi o načinih njihovega finančnega poslovanja. To bi moralo biti urejeno na principu, ki bo dajal stimulacijo za čim uspešnejše in čim hitrejšo zdravljenje brez bojazni, da bi zdravstveni uspeh zamajal finančno ravnovesje ustanove.

zdravim življenjem čuvajo pred boleznimi. To imajo v svojem programu razvijajoča se higiensko-tehnična zaščita dela, zdravstvena prosveta, poslanstvo RK, patronažna služba itd. Še zlasti velike naloge pa so naložene zdravstvenim domovom. Ti naj bi združevali kurativno zdravstveno službo s preventivnim delom. V mislih imam zdravstveni dom v Sežani. Ta nudi lep primer, kako je moč s sistematičnim delom, pravočasno zdravniško intervencijo in preventivnim varstvom znižati število onih, ki jim je zdravljenje pri specialistih ali v bolnišnicah nujno potrebno. Nedvomno bodo zdravstveni organi stremeli, da dvignejo na enako visoko raven vse zdravstvene domove. Te nujnosti se zavedajo tudi že številne občine, ki skušajo popraviti, kar smo še pred leti puščali v nemar: urediti prostore, dobiti dober zdravstven kader za zdravstvene domove — ne da bi imeli pred očmi samo potrebe bolnišnic. Tudi te so nujno potrebne. Se jih bomo razširjali in gradili nove, potrebno pa bo hkrati razmisliti tudi o načinih njihovega finančnega poslovanja. To bi moralo biti urejeno na principu, ki bo dajal stimulacijo za čim uspešnejše in čim hitrejšo zdravljenje brez bojazni, da bi zdravstveni uspeh zamajal finančno ravnovesje ustanove.

TO, KAR RAZVESELJUJE ZDRAVNIKA. POVZROČA SKRBE PREDSTOJNIKU ZDRAVSTVENE USTANOVE

Ta naslov ni pretiran in ne neutemeljen, problem, ki ga nakazujemo, pa ne zadeva bolnika, temveč predvsem finančno poslovanje. Poglejmo stvaren primer: V letih večjih epidemij je bila infekcijska klinika v Ljubljani nabito polna.

Skupna deklaracija

ZKJ in PZDP ter vlad FLRJ Jugoslavije in LR Poljske

(Nadaljevanje s 1. strani)

Upoštevačje pravice poljskega naroda, smatra vlada FLRJ Jugoslavije sedanjo mejo na Odri in Lužiški Nisi, začrtano s potsdamskimi sklepi, in pripozna od DR Nemčije za dokončno poljsko-nemško mejo.

Pripoznanje zahodnih poljskih meja po državah, ki tega doslej niso storile, bi prispevalo k stabilizaciji odnosov v Evropi, kakor tudi k utrditvi miru v tem delu sveta.

Obe strani sta izmenjali misli o položaju na Bližnjem vzhodu, kjer se je v zadnjem času spet povečala nevarnost za mir in kjer nadaljujejo razne oblike pritiska, posebno še na Sirijo, ki uveljavlja neodvisno politiko.

Obe strani stojita na stališču, da odprte probleme in preča vprašanja, posebno še v nekaterih deželah Azije in Afrike, ni dovoljeno obravnavati s kolonialnimi metodami, metodami vojaškega in gospodarskega pritiska, kakor tudi z vmešavanjem v notranje zadeve, marveč v skladu z voljo narodov in z njihovo pravico do neodvisnosti v duhu Ustanovne listine OZN, kar edino ustreza interesom miru.

Obe vladi se strinjata, da so velike razlike med razviti in gospodarsko zaostajali deželami, nastale spriču gospodarskih in drugih razvojnih pogojev, eden izmed najtežavnejših sodobnih problemov in da so za ublažitve miru in ureditve tega problema neogibno potrebne organizirane akcije na mednarodnem tističu, s katerimi bi nudili gospodarsko in tehnično pomoč nerazvitim deželam brez političnih pogojev, ob spoštovanju suverenosti in neodvisnosti teh dežel. To pomoč bi lahko znatno povečali iz sredstev, ki bi jih dobili z zmanjšanjem oboroževanja.

Obe vladi se strinjata, da je ena izmed važnih zunanje-političnih nalog njunih dežel krepitev avtoritete Organizacije združenih narodov, ki je bila ustanovljena, da bi koristila stvari miru in mirne poravnave mednarodnih sporov. OZN more in mora odigrati veliko vlogo pri ureditvi problemov, ki so sedaj vir spopadov in ki ogrožajo mir v raznih delih sveta. V skladu z željo po povečanju ugleda in učinkovitosti delovanja OZN sodita obe strani, da je nujno potrebno, da LR Kitajska zasede mesto, ki ji v tej organizaciji pripada.

II.

Z veliko Oktobrsko revolucijo se je začel zgodovinski proces graditve novih socialističnih družbenih odnosov.

V 40 letih, ki so minila od oktobra 1917, je izgradnja socialistične družbe postala stvar vsakdanje prakse milijonov delovnih ljudi v deželah, v katerih je delavski razred na krmilu. Mnogi narodi so se otresli vladavine imperializma, drugi, še odvisni, pa krepe boj za narodno osvoboditev. V kapitalističnih deželah iščejo delovne množice pot, ki bi jih povedla iz sedanjega položaja v smeri socializma. Najbolj bistvene koristi človeštva postavljajo na dnevni red neogibno potrebo po preprečitvi nove vojne, razvijanju miroljubne koeksistence med narodi ne glede na razlike v družbeni ureditvi in zagotovitve trajnega miru. Nadaljnja usoda boja za mir in socializem zahteva krepitev stikov in sodelovanja med komunističnimi in delavskimi partijami, socialističnimi deželami, graditve enotnosti delavskega gibanja, razvijanje sodelovanja z vsem naprednimi silami na svetu.

Obe partiji v tej zvezi ugotavljata, da je XX. kongres KP Sovjetske zveze važen datum v zgodovini mednarodnega delavskega gibanja in da pomenijo njegovi sklepi pomemben prispevek k borbi za mir in socializem.

Uspešen razvoj socialističnih dežel je velikega pomena za stvar socializma in mir na svetu. Ustvarjalno uveljavljanje temeljnih načel marksizma-leninizma v stvarnih, specifičnih razmerah posameznih dežel, ki so nastale z zgodovinskimi, gospodarskimi in družbenimi razvojem, je bistvene pomena za nadaljnji razvoj socialistične izgradnje v njih. Iz tega izvira raznolikost poti, po katerih stopajo razne dežele v socializem.

Obe partiji sodita, da raznolikost oblik in metod socialistične izgradnje bogati izkušnje in da pomeni teoretični prispevek k mednarodnemu delavskemu gibanju. Iz tega izvira potreba po proučevanju doseženih uspehov v drugih socialističnih deželah in po medsebojni ustvarjalni izmenjavi izkušenj.

Sodelovanje in stiki med komunističnimi in delavskimi partijami kakor tudi med socialističnimi deželami morajo sloneti na načelih proletarskega internacionalizma: solidarnosti, medsebojne pomoči, suverenosti, enakosti, prijateljstva in nevmešavanja v notranje zadeve.

Obe partiji sta za nadaljnjo razširitev stikov in sodelovanja med partijami. K temu bo prispevala široka izmenjava informacij in izkušenj, kakor tudi medpartijske razprave, vodene v korist socializma, v duhu prijateljstva in medsebojnega spoštovanja. Obe partiji sodita, da je treba zdaj še posebno razvijati dvostranske stike med komunističnimi in delavskimi partijami. Širši stiki v zvezi z vprašanji, ki zanimajo več partij, so lahko prav tako koristni.

Obe strani sodita, da so zdaj dani vsi pogoji za nadaljnji razvoj medsebojnih odnosov, izmenjavo izkušenj in vsestransko sodelovanje med ZKJ in PZDP. To sodelovanje bo koristilo narodom Poljske in Jugoslavije ter skupni stvari socializma in miru.

III.

Med razgovori sta obe strani posvetili posebno pozornost odnosom med obema deželama.

Obe vladi sta z največjim zadovoljstvom ugotovili, da so ti odnosi v zadnjem času dobili značaj vsestranskega pristranskega in prijateljskega sodelovanja, temelječega na načelih enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja.

Medsebojni obiski parlamentarnih, vladnih in drugih delegacij so bili posebne pomena za razvoj medsebojnih odnosov. Ti obiski so znatno prispevali k boljšemu medsebojnemu spoznavanju izkušnji obeh dežel v socialistični izgradnji, kakor tudi k boljšemu razumevanju in poglobljanju prijateljskih čustev med narodi Jugoslavije in Poljske. Sklenjena je bila vrsta pogodb in sporazumov, med njimi: trgovinski in plačilni sporazum, sporazum o znanstveno-tehničnem sodelovanju, sporazum o kulturnem sodelovanju, sporazum o sodelovanju na področju uporabe jedrske energije v mirnodobne namene, sporazum o letalskem prometu in drugi.

Obe strani z zadovoljstvom ugotavljata, da je dosežanje sodelovanja koristilo obema deželama.

Obe vladi sodita, da življenjske koristi narodov obeh dežel zahtevajo nadaljnjo krepitev prijateljstva med obema deželama in se zavezujeta, da bosta storili vse za poglobljanje sodelovanja, temelječega na medsebojnem spoštovanju in načelih enakosti in suverenosti.

Da bi sodelovanje še nadalje razširili, sta obe vladi sklenili: da se bosta posvetovali, kadar bo to potrebno, zlasti še, kadar bodo to zahtevali interesi miru in varnosti narodov obeh dežel; da bosta zaradi poglobljanja medsebojnih gospodarskih odnosov ustanovili jugoslovansko-poljsko komisijo za gospodarsko sodelovanje; da si bosta prizadevali razširiti kulturno in znanstveno sodelovanje in da bosta v ta namen dali naloge ustreznim ustanovam in organom v svojih deželah, da bi ugotovili najprimernejše oblike tega sodelovanja in da bosta mimo drugega odprli kulturno-informativna centra v Beogradu in Varšavi.

Ko ugotavljata skladnost nazorov o vseh vprašanjih, ki so bila obravnavana, izražata obe delegaciji prepričanje, da bo razvoj vsestranskega sodelovanja med obema deželama prispeval k nadaljnemu zbliznanju in bratstvu narodov Jugoslavije in Poljske in k izgradnji socializma v njunih deželah, kakor tudi k krepitevi sodelovanja med socialističnimi deželami in naprednimi silami na svetu.

Generalni sekretar Zveze komunistov Jugoslavije, Predsednik Federativne ljudske republike Jugoslavije
JOSIP BROZ TITO

I. sekretar Centralnega komiteja Poljske združene delavske partije, član državnega sveta Ljudske republike Poljske
WLADISLAW GOMULKA

Naši poslanci v Pekingju

(Nadaljevanje s 1. strani)

voju prijateljstva med narodi Kitajske in Jugoslavije. Predsednik Vsekitajskega kongresa je na koncu izrazil željo po nadaljnji krepitevi prijateljstva med kitajskimi in jugoslovanskimi narodi in po utrditvi miru na svetu.

Odgovor Petra Stambolića

V odgovoru na pozdrav Liu Šao Čija je predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić izrazil zadovoljstvo jugoslovanske delegacije, ker ima priložnost seznaniti se v neposrednih stikih s predstavniki kitajskega naroda in z velikimi uspehi, ki jih je kitajsko delovno ljudstvo doslej doseglo. Izrazil je prepričanje, da bodo v neposrednih stikih s predstavniki kitajskega naroda utrđili čedalje širše in plodnejše stike med Jugoslavijo in Kitajsko. Stambolić je dalje rekel, da temelji prijateljstvo med narodi obeh dežel na skupni in podobni revolucionarni mimolosti, medtem ko njihov sedanjí socialistični razvoj vpliva na čedalje večje zblizvanje. Predsednik jugoslovanske Ljudske skupščine je na koncu izrazil prepričanje, da bodo razgovori in srečanja, ki jih bodo jugoslovanski parlamentarci imeli s člani kitajskega nacionalnega kongresa in drugimi kitajskimi predstavniki, znatno prispevali k medsebojnemu spoznavanju, kar bo koristilo ne le jugoslovanskim in kitajskemu narodu, marveč tudi nadaljnemu družbenemu napredku, miru in mednarodnemu sodelovanju.

Nocoj je predsednik Vsekitajskega nacionalnega kongresa sprejel člane jugoslovanske parlamentarne delegacije, zatem pa priredil banket njim na čast.

KOMUNIKE O RAZGOVORIH V MONGOLIJI

Iskrena želja

za sodelovanjem v izgradnji socializma in v boju za mir — Izmenjava gospodarskih delegacij

Ulan Bator, 18. sept. (Tanjug). Tu so danes objavili skupni komunikacije o obisku predpovednika Zveznega izvršnega sveta Svetozara Vukmanovića in članov jugoslovanske delegacije Vladimira Velebita in Vojina Guzina v LR Mongoliji. V komunikaciji je rečeno, da sta nedavni obisk mon-

golske vladne delegacije z ministrskim predsednikom Cedenbalom na delu in obisk jugoslovanske delegacije v Ulan Batoru velikanskega pomena za krepitev jugoslovansko-mongolskega prijateljstva in sodelovanja.

Predstavniki obeh dežel na razgovorih v Ulan Batorju so izmenjali informacije o gospodarskem in kulturnem razvoju Jugoslavije in LR Mongolije, kakor tudi misli o nekaterih vprašanjih gospodarskega in kulturnega sodelovanja med obema deželama.

V komunikaciji je rečeno, da obe strani sodita, da obstoji iskrena želja in da so dani važni pogoji za obojestransko sodelovanje v izgradnji socializma in v boju za mir. Prav tako so sklenili, da bosta obe deželi izmenjali gospodarske delegacije.

Jugoslovanska delegacija je danes obiskala državno univerzo Colbalran, kjer so jo študentje in profesorji tople sprejeli.

Po obisku univerze je bil na dvorišču industrijskega kombinata v mongolskem glavnem mestu na čast jugoslovanski delegaciji miting delavcev in ostalih prebivalcev Ulan Batorja. Na mitingu je imel podpredsednik vlade Cende govor, v katerem je izjavil, da je Jugoslavija dosledna v upostavljanju in krepitevi prijateljskih odnosov z drugimi deželami in da v svoji zunanji politiki odločno nastopa proti vsem vojaškim blokom, proti uporabi atomskega orožja in poskusom z jedrskim orožjem. Poudaril je tudi podporo, ki jo Jugoslavija nudi LR Mongoliji glede sprejema v OZN.

Na mitingu je govoril tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović.

Izraelska ministrica za zunanje zadeve Golda Meier se je večeraj sestala s francoskim zunanjim ministrom Christianom Pineaujem. Sodijska, da sta državljanka razpravljala o najnovijem razvoju dogodkov na Srednjem vzhodu in o XII. zasedanju Generalne skupščine OZN, kjer bo Golda Meier vodila izraelsko delegacijo

Z VSEH STRANI SVETA

VELIKA BRITANIJA
»COMET« SPET V PROMETU

London, 16. sept. (AP). — Danes je poletelo iz Londona proti Bejrutu britansko potniško letalo na reaktivni pogon tipa »Comet«, ki bo, če bo polet uspešen, stalno obratovalo na tej progi. Britanska letalska družba »Boats« zdaj spet uvaja v promet ta letala, ker sodi, da so odstranjene tehnične pomanjkljivosti, ki so po prejšnjem povzročile več nesreč, tako da so moral letala tipa »Comet« umakniti iz prometa.

FINSKA
DEVALVACIJA MARKE

Helsinki, 16. sept. (Reuter). Vlada je sprejela sklep o devalvaciji finske marke. V prihodnje bo imela vrednost enega dolarja 320 finskih mark namesto 300 mark kakor doslej. S tem ukrepom namerava vlada uravnovešiti plačilno bilanco, ki je bila neuravnovešena spriču zmanjšane izvoza, ter obdržati uvoz.

FRANCIJA
GOZDNI POŽAR

Nizza, 16. sept. (Reuter). Na francoski rivierji blizu Nizze še vedno divja velik požar. Ogenj se je sinoči približal za severozahodnim predmestjem Nizze ter so morali z ogroženega področja izseliti nad 400 žena in otrok. Požar gaši nad tisoč gasilcev iz

Lyona, Montpellierra, Nimesa, Saint Etienna, Avignona, Grenobla in drugih krajev. Plameni so zajeli več kot 2800 hektarov gozda.

JUŽNA AFRIKA
PLEMENSKI BOJI

Johannesburg, 16. sept. (Reuter). V spopadu med 1000 pripadniki plemena Zulu in 500 pripadniki plemena Basutos je padlo nad 30 ranjenih pa je bilo več kot 60 ljudi. Spopad je bil nadaljevanje plemenskih bojev, ki so se vneli predvčeršnjim, ko je izgubilo življenje 7 ljudi. Okrog 300 politikov je skušalo obnoviti red, vendar posamičnega obračunavanja še niso ponela.

IRAN
V POPLAVAH UTONILO 50 LJUDI

Teheran, 16. sept. (Reuter). V poplavih, ki so nastale na severnem področju Irana, je utonilo 50 ljudi. Stirje avtobusi so se ponesrečili. Dosele so našli trupla 30 potnikov.

JAPANSKA
PROTEST PROTI NOVIM ATOMSKIM POSKUSOM

Tokio, 16. sept. (Reuter). Predstavniki japonske vlade je danes izjavil, da bo vlada prestražila pri ameriškem zunanjem ministru proti sklopu ZDA, da bodo aprila prihodnjega leta začele novo serijo atomskih poskusov na pacifiških otokih. Protest bo jutri osebno izročil ministrski predsednik Kiši ameriškiemu poslaniku v Tokiu Douglasu MacArthuru.

ZDA
LETALSKA NESREČA

New Bedford, 16. sept. (Reuter). V letalski nesreči, od katere je prišlo sinoči nedaleč od New Bedforda v ameriški državi Massachusetts, je bilo ubitih 9 ljudi, ranjenih pa 15. V letalu je bilo 21 potnikov in trije člani posadke.

PO ZAHODNONEMSKIH PARLAMENTARNIH VOLITVAH

Le štiri stranke v parlamentu

Kancler Adenauer odklanja vsako možnost koalicije s socialnimi demokrati, Ollenhauer pa bo s tretjino poslancev lahko preprečil poskus spremembe ustave

Bonn, 16. sept. (Tanjug). Končni izidi parlamentarnih volitev v Zahodni Nemčiji kažejo, da je vladna Demokršćanska unija utrđila svojo po številu mandatov absolutno večino v Zveznem zboru. Z 270 poslanskimi mandati, izmed skupno 497, bo lahko brez večjih težav uresničevala svoje načrte. Ta stranka je dobila skoraj 15 milijonov glasov ali okrog dva in pol milijona več kot na prejšnjih volitvah, to se pravi, da je bilo izmed skupnega števila glasov oddanih zanjo 50,18% glasov, na prejšnjih volitvah pa 45,2 odstotka.

Tudi opozicijska Socialnodemokratska stranka, za katero je glasovalo okrog 9,5 milijona ali 31,75% volivcev, je okrepila svoj vpliv in bo imela v prihodnjem Zveznem zboru 169 predstavnikov. Obe vodilni stranki sta povečali število svojih poslanskih mest v parlamentu za 16, tako da je še nadalje obveljala razlika 101 mesto v prid vladne stranke.

V novem Zveznem zboru bosta zastopani še Svobodna demokratska stranka 41 (prej 36) in Nemška stranka 17 (33).

Po volilni zmagi Demokršćanske unije pričakujejo, da bo predsednik republike Theodor Heuss zahteval od Zveznega zbora, naj odobri imenovanje voditelja demokristjanov Adenauerja za novega nemškega kanclerja. Novi Zvezni zbor se bo sestal na svoji prvi seji 15. oktobra v Berlinu.

Voditelja obeh strank, ki sta na večerajšnjih volitvah dobili največ glasov, kancler Adenauer in Erich Ollenhauer, sta danes govorila novinarjem o volilnih izidih.

Po mnenju kanclerja Adenauerja je zanje značilno dvoje. Vladna Demokršćanska stranka je predvsem uspeła »prodreti v delavska volilna okrožja«, zlasti med mlajše delavce. Kakor je dejal, so s tem v Nemčiji »dokončno odpravljene razredne razlike med tistimi, ki volijo«, ter se v bodoče ne bo več dogajalo, da bi morala ena stranka zastopati delavstvo in da mora potem drugi razred hočes nočes voliti kako drugo stranko. Druga važna posledica volilnih izidov je po Adenauerjevem mnenju v tem, da je za štiri nadaljnja leta zagotovljeno nadaljevanje dosedanje zahodnonemške zunanje politike. Ta štiri leta bodo v zunanjepolitičnem oziru pomembna

ne le za Zvezno republiko, marveč tudi za vse svet. Adenauer je odklonil vsako možnost sestave bodoče vlade skupaj s socialnimi demokrati. Obdržali bodo dosedanje koalicio Demokršćanske stranke z Nemško stranko.

Voditelj Socialnodemokratske stranke Ollenhauer je izjavil, da njegova stranka ni zadovoljna z volilnim izidom, da pa se ne čuti poražena. Stranki se sicer ni posrečilo preprečiti, da bi vladna stranka dosegla absolutno večino, vendar pa se je okrepila po številu dobljenih glasov in poslanskih mest in je celo privrkat po voljni dobila več kot tretjino mandatov v parlamentu, tako da bo lahko preprečila spremembe ustave, če se z njimi ne bo strinjala.

Brez presenečenja

Volitve v zahodnonemški parlament niso prinisile nobenih posebnih sprememb. Adenauerjevo zmago so nemški opazovalci že vnaprej napovedali. Zato ne pomeni nobenega presenečenja. Presenečenje bi bilo, če bi zmagal Ollenhauer ali pa, če bi si Adenauer res zagotovil prečišćilno večino.

Na nedeljskih volitvah si je Adenauerjeva krščanskodemokratska unija zagotovila polovico glasov (50,2%), Ollenhauerjeva socialnodemokratska stranka skoraj tretjino (31,8%), svobodna demokratska stranka (FDP, se pravi liberali) trinajstino (7,8%), begunska stranka (BHE) 4%, nemška stranka (DFP) nekaj nad tri procente. Prav tolikšen procent pa odpade tudi na ostalih enajst strank, ki so še sodelovale na volitvah.

Čeprav je posegio v volivno borbo šestnajst strank, se je glavna borba vendar vodila le med krščanskimi demokrati in socialdemokrati. Ti dve stranki sta dobili na nedeljskih volitvah kar 82% glasov. V Zahodni Nemčiji se je torej politično življenje že polariziralo okrog dveh glavnih strank.

Okrepitev obeh glavnih nemških strank je torej bistvena značilnost letošnjih volitev. Poznavalci nemških razmer zatrjujejo, da so se krščanski demokrati okrepili na račun manjših strank, socialdemokrati pa predvsem na račun komunistične partije, ki je sedaj prepovedana v Zahodni Nemčiji. To je že tretja Adenauerjeva zmaga po vojni. To mu daje v roke zelo močne karte.

Nobenega dvoma ni, da se socialdemokrati ne počutijo preveč dobro v Bonnu, se pravi v Zahodni Nemčiji. Njihova trdnjava je bila vse do leta 1933, se pravi vse do Hitlerjevega državnega udara, Prusija. Še leta 1946 so si zagotovili socialdemokrati na vseberlinskih volitvah kar 48,7% glasov in v Zahodni Berlin je še sedaj njihova glavna trdnjava.

Večji del zahodnih leaderjev sedanje socialdemokratske stranke je iz današnje Vzhodne Nemčije. Med njimi sta tudi Kurt Schumacher, ki je doma iz Kulma v bližini Gdanska, in Ollenhauer, ki je iz Magdeburga. V prvem povojnem parlamentu je

bilo med 131 socialdemokratskimi poslanci kar 50 izven današnje Zvezne (Zahodne) Nemčije.

Prav tako ne smemo spregledati, da je leta 1945 na prvem sestanku socialdemokratov po vojni — ko je šlo za to, da se stranka ponovno obnovi — predstavljal socialdemokratsko stranko sovjetske cone Otto Grothwohl, sedanjí predsednik vzhodnonemške vlade. Pozabili pa tudi ne smemo, da so pristali socialdemokrati Vzhodne Nemčije na toliko kompromisov, na v očeh Nemcev iz bonnske republike nimajo več istega ugleda kot pred vojno. Vzlic temu pa so to pot dobili znatno več glasov kot na volitvah pred štiri leti. To je še en dokaz več, da uživa socialdemokratsko stališće, da bi morala biti Nemčija neodvisna tako od Zahoda kot od Vzhoda, čedalje več pristave.

Vsaka okrepitev pa predstavlja tudi neko oslabeње. Volilni rezultati so pokazali, da so male stranke to pot odrezale slabše kot na prejšnjih volitvah. To ni nič čudnega. V sedanjí mednarodni konstelaciji enostavno ne morejo priti več do besede. V tako važnih vprašanjih kot so združitev Nemčije, orientacija na Vzhod, Zahod ali pa na lastne sile, sodelovanje v Atlantskem paktu ali pa v tako imenovanem evropskem varnostnem sistemu, manjše stranke nimajo več svoje teže. Poleg tega pa morajo upoštevati tudi to, da se je v Zahodni Nemčiji politično in kakopak tudi gospodarsko življenje že popolnoma normaliziralo in da ni več pogojev za tiste stranke, ki so rasle po vojni kot gobe po dežju.

Tipičen primer za to je prav tako imenovana begunska stranka. Leta 1933 je imela v parlamentu 27 poslancev, po izstopu nekaterih poslancev pa se je to število znižalo na 18. Na nedeljskih volitvah je stranka izgubila še nekaj mest v parlamentu. Nemške volitve, ki jih je ves svet nestrno spremljal, so torej pri kraju. Vendar pa je pred Adenauerjem sedaj več vprašanih kot odgovorov. V parlamentu si je sicer zagotovil položaj, ki ga ni dobil na volitvah, v kritičnih mednarodnih vprašanjih nižal tako zaupanje? To je zdaj vprašanje. M. O.

«SLOVENSKI VESTNIK» O UVEDBI SLOVENSČINE V AVSTRIJI

Prezrta določba

da bosta slovenski in hrvatski jezik enakopravna z nemščino na področjih, kjer žive Slovenci in Hrvati

Dunaj, 16. sept. (Tanjug) Ko komentira osnutek dveh zakonov o uvedbi slovensčine v sodišča in manjšinske šole v Avstriji, opozarja list napredne Zveze slovenskih organizacij na Koropškem »Slovenski vestnik« na to, da se v Avstriji sestavi teh zakonskih osnutkov ni posvetovala s predstavniki manjšine in da nista zadovoljiva. Časnik z zadovoljstvom uresničenju pravic manjšin premaknilo z mrtve točke, pri tem

pa pripominja, da omenjena zakonska osnutka vendarle samo delno izpolnjujeta določbe čl. 7 državne pogodbe. Časnik dalje piše, da so popolnoma prezrli določbo, ki predvideva, da bosta slovenski in hrvatski jezik enakopravna z nemščino v vseh upravnih in sodnih ustanovah na področju, kjer živi slovensko in hrvatsko prebivalstvo. Potem ko je poudarjeno, da je treba pri uveljavljanju čl. 7 začeti s prepovedjo protislovenske dejavnosti sovinstičnih in durghih elementov, piše časnik, da novi zakon o šolstvu ne more zeti slovenski manjšini tistih pravic, ki jih je dobila z uredbo pokrajinske vlade iz leta 1945.

Velesposlanik Barišić se bo vrnil v Adis Abebo

Beograd, 16. sept. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je danes dopolnje sprejel jugoslovanske velesposlanika v Etiopiji Marijana Barišića, ki bo v kratkem odpotval nazaj v Adis Abebo.

Tajska vlada pred odstopom

Bangkok, 16. sept. (Reuter-AFP). — Bivši načelnik tajske generalnega štaba Sarit Tanarat, ki je skupno z drugimi vojaški ni voditelj ondan odstopil, je danes zahteval odstop vlade maršala Pibula Songrama. Po sestanku s Tanaratom je Songram izjavil, da bo o zahtevi vojaških voditeljev takoj obvestil kralja.

Politični položaj v deželi je še vedno napet. Sodijsko, da je vlada že tako v težavnem položaju, ker je nedavno odstopilo 15 ministrov. V vladi so zdaj samo trije ministri.

Plenum CK KPF zaseda

Pariz, 16. sep. (Tanjug). Tu se je danj začelo zasedanje plenuma CK KP Francije. Na dnevnem redu je vprašanje Alžira. Vodstvo francoskih komunistov bo razpravljalo tudi o ekonomskem položaju francoskih delavcev, uslužbencev in kmetovalcev po najnovijih vladnih reformah. O francoski politiki v Alžiru in ekonomskem položaju v deželi bodo razpravljali na jutrišnjem izrednem zasedanju narodne skupščine in zato je politbiro KPF sklenil, naj se plenum sestane danes namesto v sredo in četrtek, kakor je bilo prej določeno.

ZDRAV ROD RASTE

v nekdanj zapostavljenih krajih

Morda je v Sloveniji nekaj zdravstvenih domov, ki imajo na razpolago večje in bolj reprezentativne prostore kot v Sežani, morda tudi več zdravnikov, vendar jih je malo, ali sploh nobena, ki bi s tako skromnimi sredstvi lahko nudil bolniku vse to, kar jim nudi zdravstveni dom v Sežani. Nedvomno gre velik del zasluge za to zdravnikoma, ki tu delata že nekaj let. To sta zakonca dr. Cergolj, katerih delo v minulih letih je obrodilo obilne sadove.

Ko sta prišla v Sežano, je bila ambulanta stisnjena v starih prostorih lekarne, brez čakalnice in brez potrebne zdravniške opreme. Zdaj stoji, sicer skrito v stranski ulici, obnovljeno poslopje, v katerem najde bolnik vse, kar mu je potrebno: v skrbno razporejenih prostorih je zagotovljena intimnost ordinacije, zahvaljujoč se laboratoriju, majhni operacijski dvorani za nujne kirurške posege in popolni zdravniški opremi pa mu tu lahko dajo tudi vso strokovno ambulantno pomoč.

Se globlji vtis kot ogled ordinacijskih in vseh drugih prostorov pa zapusti razgovor z obema zdravnikoma, ki je nanju navezava obširno področje z 10.000 prebivalci. Lahko se pohvalita s tem, za kar jima je dal priznanje tudi Okrajni zavod za socialno zavarovanje, da sta namreč v vsem okraju najboljše izpolnjevala naloge preventivne zdravstvene službe.

»Sedaj snujemo močan center za zaščito matere in otroka, - poseben dispanzer, ki bo povezal vse preventivno delo na terenu, bližnji zdravstveni doma bodo obnovili stare postopje za te namene,« tako pripovedujeta o načrtih za bodoče. Mi pa bi radi dobili odgovor na to, kako je bilo že doslej v sklopu zdravstvenega doma moč doseči uspehe v preventivni zdravstveni zaščiti.

Zdaj si je že opomogel

»Pa saj za to imamo tu ambulante,« pravi zdravnik, »k nam prihajajo bolniki z najrazličnejšimi boleznimi, zdravnik pa mora videti več kot samo bolezen. Poznamo naše bolnike, vemo, iz katerih krajev so, kakšen je njihov materialni položaj, katere bolezni so najbolj pogoste v njihovih krajih in zakaj. V razgovoru z bolnikom je moč doseči veliko ne le za zdravljenje dolgotrajne bolezni,

temveč tudi za to, kje in kako naj si čuvajo zdravje nasploh.«

Tisoč štiri sto šolskih otrok imajo vpisanih v kartoteki in v vseh šolah, kjer smo se v občini ustavili, so nam hvalili oba zdravnik, češ, kako vestne preglede šolskih otrok imajo in kako se vsak razred v obliki izleta enkrat letno ustavi v Sežani, da jih tu pregledajo.

Nevarne bolezni - tuberkuloze - med mladino že skoraj ni več, saj nam zdravnica pove, da ima v vsej veliki kartoteki vpisan le en hujši primer tuberkuloze, prav tako pa stalno pada odstotek umrljivosti med majhnimi otroki.

Se zelo veliko bi bilo moč napisati o tem zdravstvenem domu, vendar tudi množica besed, prav tako kot skop opis, ne bi mogla podati tiste slike požrtvovalnosti zdravstvenega kadra v Sežani, o kateri smo med ljudmi slišali na vsakem koraku. Tako

požrtvovalno delo žanje v obliki plače sicer majhno priznanje, saj so v tem zdravstvenem domu daleč od tega, da bi imeli vpisanih neutemeljeno veliko šte-

Na Primorskem, kjer so poprej delali le posamezni zdravniki v večjih krajih, je sedaj:

V koprskem okraju 6 zdravstvenih domov, 4 zdravstvene postaje, v goriskem okraju pa 5 zdravstvenih domov in 2 postaje.

Velika zasluga za razvoj terenske službe pripada socialnemu zavarovanju, ki je nudilo razumevanje in materialna sredstva za ureditev terenske službe, prav tako pa so dali denar tudi okraji in zlasti še občine.

vilo zdravniških obiskov, honorarnih ur itd. Nasprotno, z vestnim delom in usmeritvijo na preventivno so dosegli celo precejšen prihranek pri obračunu pavšala za zavodom za socialno zavarovanje, zavod pa je to upošteval ter namenil ves prihranjeni denar za zgraditev in opremo omenjenega centra za zaščito matere in otroka.

Povsod na podeželju bi potrebovali take zdravnike. Vendar lepim primorskim krajem okrog Sežane ne zavidamo tega, kar imajo. Ta sončna pokrajina, kjer se stikajo zoreči vinogradi z grobiči iz prve in druge svetovne vojne, pač zasluži, da po težki preteklosti več kot četrtsotletnega suženstva dočaka čas, ko lahko reče:

Zdrav rod in nasmejani otroci nam rastejo tu, v krajih, ki so bili tako zapuščen in zapostavljeni.

Marija Namorš

GRADITI PO NAČRTU

Mariborsko predmestje naj se razvija po urbanističnih načrtih

V tem tednu se bo sestel svet za komunalne zadeve občine Tezno. Največ pozornosti bodo na tem zasedanju posvetili vprašanju nenačrtanih novogradenj, katerih število je v zadnjem času zelo poraslo. Ne da bi se podrobneje spuščali v analizo dosedanje izgradnje v naseljih brez regulacijskih načrtov, nam že število prijavi črnih gradenj daje negativno sliko, ki je vsestransko škodljiva.

Kako odvrniti ljudi od nenačrtanih gradenj in jih prisiliti k temu, da bodo gradili tam, kjer to predvideva urbanistični načrt? Zdi se, da je tezenski svet za komunalne zadeve našel odlični odgovor na to vprašanje, ki pa je zaenkrat samo še predlog.

Nediscipliniranim graditeljem stanovanjskih poslopij bodo nu-

dili brezplačno zemljišče, to je parcelo, na kateri bodo zidali stanovanjsko zgradbo, in jih tako prisilili, da bodo zidali na vnaprej določenem prostoru. V ta namen so že dosegli soglasje s Tovarno avtomobilov na Tezno, ki bo zemljišče odstopila brezplačno. Hkrati namerava svet za komunalne zadeve naročiti pri »Komunaprojekt« oziroma »Projektivnem biroju« dva ali celo tri

načrte različnih stanovanjskih hiš, ki bi jih nato skupno z gradbenim dovoljenjem, brezplačnim zemljiščem nudili posameznim graditeljem.

Občani so s predlogom svojega komunalnega sveta zadovoljni, saj jim bo nudil pomoč pri gradnji stanovanjskih poslopij, hkrati pa bodo Tezno Duplek in Pobrezje dobilo podobo, kot jo predvideva urbanistični načrt. D. G.

Olja ne bodo več podarjali

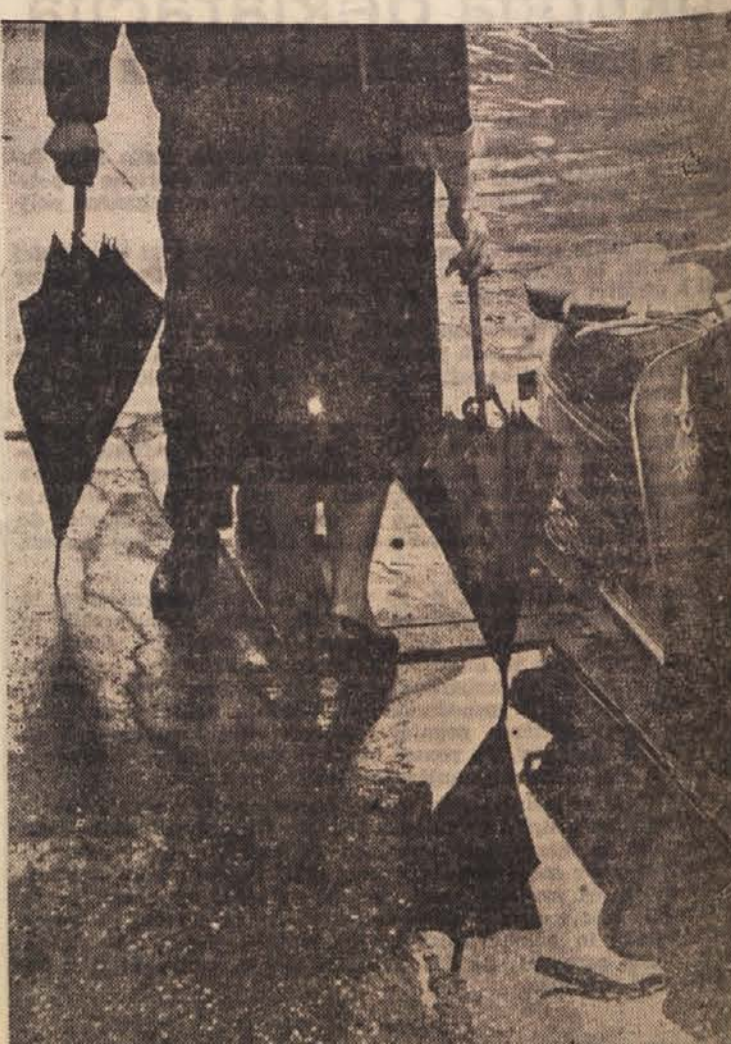
S samim stiskanjem ni mogoče dobiti vsega olja iz tropin oljaric. Sodobne oljarne preostale olje še ekstrahirajo in ga očistijo, da je sposobno za uporabo. Tovarna olja v Slovenski Bistrici pa ni imela naprav za ekstrakcijo. Kar ni mogla iztisniti, je ostalo v oljnih pogačah, ki jih je prodajala za močno živinsko krmilo pri nas, pa tudi izvažala. Tuji, predvsem Nemci in menda tudi Švicarji, pa oljnih pogač, ki so jih prejeli od Tovarne olja v Slovenski Bistrici, niso takoj pokrmlili živini, temveč so najprej izločili večje količino maščob, ki je še bila v njih. Tropine s preostale maščobe in beljakovinami so še zmeraj uporabljali kot močno živinsko krmilo.

Delovni kolektiv Tovarne olja v Slovenski Bistrici je najbolj žulilo to, da domači in tuji kupci niso plačevali oljnih pogač po količini maščob in beljakovin, ki so jih vsebovale. Cena je bila enaka kot za tiste, ki so jim z ekstrakcijo odvzeli še precej olja. Zato je bila proizvodna cena v oljarni toliko višja, kolikor več maščob je ostalo v oljnih pogačah. Seveda je trpela škoda tudi širša skupnost - naša država, ker izvozniki niso plačevali olja, ki so ga izvozili v oljnih pogačah.

Delovni kolektiv Tovarne olja v Slovenski Bistrici je to ugotovilo že zdavnaj in je nameraval zgraditi pri podjetju obrat za ekstrakcijo in rafinerijo olja ter potrebno kotlarno. Lani se mu je posrečilo zbrati toliko sredstev, da je začel graditi in letos nadaljuje. Kdaj bodo novi obrati dograjeni popolnoma, še ni mogoče reči; vsekakor pa tisti čas ni več daleč. V novem obratu bo z ekstrakcijo dobil iz oljnih pogač še 10 do 12% olja, ki ga je vsebovalo seme. To bo povečalo skupno proizvodnjo olja v podjetju in tudi dobiček. Z ekstrakcije pridobljeno olje bo rafiniral, da bo uporabno kot belo ali tehnično.

Minull teden je ptujsko gledališče pričelo novo sezono z Goldonijevo veseligr »Sluga dveh gospodov«, katero je domiselno in uspešno zrežiral umetniški vodja Emil Frelih. Ptujsko gledališče, katero je prešlo po združitvi okrajev v kompetenco mariborskih kulturnih činiteljev, ki so pokazali vse razumevanje za delo te kulturne ustanove v Ptuj, si je v letošnji sezoni izbralo pester repertoar. Razširilo bo tudi svoje delovno področje in v ta namen so v mnogih krajih in vaseh organizirali abonmaje. Ze v predsezoni so ptujski gledališniki gostovali v Slovenski Bistrici, Poljčanah, Ločah, Ormožu in Staršah. Na vseh teh gostovanjih je občinstvo z velikimi simpatijami sprejelo vse predstave. - Na sliki: prizor iz Goldonijeve veseligr »Sluga dveh gospodov« - Mr

Poletje se poslavlja

Črni oblaki, ki so se minule dni podili po mračnem nebu in prinesli s seboj lepo merico dežja, so marsikateremu pokopali vse upe na lepo jesen. Hladno vreme, ki je potiskalo živo srebro v termometru vse niže in niže, nas je prisililo, da smo privlekli iz natfalina zimске plašče, ženski svet pa je pokazal javnosti najnoviješe jesenske garderobe.

V noči na nedeljo pa se je oblačno nebo trgalo kot preperela cunjica in zjutraj nas je pozdravilo na jasnem nebu toplo sonce.

Vremenslovci nam še za nekaj dni obetajo lepo in sončno vreme, ozračje pa se bo v tem času še nekoliko otopilo, potem pa bo lepega vremena konec. Presenečalo nas bo zdaj sonce, zdaj dež, skratka imeli bomo v splošnem nestalno vreme.

Okrog 20. t. m. pričakujejo vdor hladnega zraka. Hladno vreme, ki nas bo tedaj prisililo, da se bomo tesneje zavili v plašče, pa bo spremljal še precej dolgotrajen dež.

Medtem ko pri nas že segamo po zimskih plaščih in se skrivamo pred dežjem - katerega nam pa šele v izdatni meri obetajo - pa vlada na južnem Jadranu še prava poletna vročina. Medtem ko je predvčeršnjim kazal termometer ob 4. uri zjutraj v Ljubljani komaj 10 stopinj, je kazal v Zagrebu 12, v Beogradu 16, v Splitu pa kar 21 stopinj.

Izkoristimo torej lepe dneve, po tihem pa upajmo, da se v času trgatve ne bomo jezili pod dežnikl.

Roka roko umije...

Nekatera naša podjetja poskušajo v čudni »nezakoniti kooperaciji« s privatnimi obrtniki doseči kar največje dobičke - Poglavlje zase je seveda, kdo ima večje - Še važneje pa je, v čigavo škodo

Ze vsa leta po osvoboditvi je pri nas opaziti občutno pomanjkanje obrtne dejavnosti. To izkrišča zlasti nekateri privatni obrtniki, ki z najrazličnejšimi načini skušajo (čeprav po nezakonitih poteh) na lahek način povečati svoj dobiček.

Po točnih informacijah, posebno pa še po nekaterih ugotovitvah lahko sklepamo, da nekatere odgovorne osebe oziroma referenti za oddajanje obrtniških del zopostavljajo državna podjetja in dajejo »boljša« obrtniška dela zasebnim obrtnikom.

V GONJI ZA DOBIČKOM
Tako je Dolenjsko gradbeno podjetje oddalo vsa obrtniška dela pri gradnji vojašnice v Črnomlju privatnim obrtnikom, in sicer na ta način, da je podjetje razposlalo ponudbe samo nekaterim obrtnikom, razen tega pa je tudi samo podjetje nastopalo kot ponudnik pod firmo lastnih (obrt-

nških) delavnic. Ker pa podjetje teh delavnic ni imelo, je oddalo obrtniška dela onim privatnim obrtnikom, ki so bili v najboljših odnosih z referenti v podjetju. Kot primer bi navedli podjetje, ki se je ponudilo na podlagi razpisa za steklarska dela, četudi ni imelo niti delavnic in niti enega delavca, ki bi bil za to sposobnih. S tem so formalno zadostili predpisom (o razpisu trem ponudnikom) in so si hkrati umivali roke, ko so oddajali dela obrtnikom, s katerimi so se že prej dogovorili.

USLUGE OBRTNIKOM
Gradbeno podjetja pa še na drugače načine nudijo privatnim obrtnikom vrsto ugodnosti. Tržna inšpekcija je na primer ugotovila, da prodajajo gradbeni material pod ugodnejšimi pogoji, to je pod lastno ceno. Razen tega pa so privatni obrtnikom ta material prevažali tudi z avtomobilij podjetja po nižjih tarifah. Na ta način omogočijo privatnim obrtnikom, da s čim manjšimi stroški nabavijo material, z razliko pa povečujejo dobiček.

POVRH VSEGA SE POMOČ
Velika ugodnost za obrtnike pa je tudi to, da jim podjetja posojajo oziroma prodajajo delovno silo. Pri tem se odgovorne osebe v podjetjih izgovarjajo, da je bilo to posojanje nezbežno, ker so bila dela tako nujna in obsežna, da jih posamezni privatni obrtniki ne bi mogli izvršiti v določenem času. Pri tem pa pozabljajo, da so privatni obrtniki pri licitacijah točno informirani, v kakšnem obsegu in v kakšnem roku morajo zaključiti dela. Zato bi v podjetjih morali pri sklepanju pogodb vse to predvidevati in ne bi smeli taka dela oddajati privatnikom, temveč državnim podjetjem, ki bi bila sposobna ta dela izvršiti v določenem roku.

SPRETNO MIMO PREDPISOV
Te okolnosti privatni obrtniki izkoriščajo na ta način, da upravljajo za dohodke pristojnih ljudskih odborov pri registraciji računov prijavljajo nepravilne podatke. Pri obračunu navedejo neprimerno večje zneske za porabo materiala in manjše zneske za delovno silo, kar vpliva na

nižjo odmero prometnega davka. Drug način izkoriščanja pa je tudi ta, ko zaračunavajo večje količine dela, oziroma površine izvršenega dela, kakor so ga dejansko opravili. To zlasti v podjetjih, kjer je nadzorna služba zelo šibka.

Večkrat se dogaja, da privatni obrtniki prekoračujejo svoj delovni čas poslovanja in dovoljeno število delovne sile. Tako zaposlujejo na primer upokojene, v popoldanskem času pa osebe, ki so sicer redno zaposlene v drugih podjetjih, predvsem v industriji. Često se dogaja, da nekateri obrtniki celo legalno zaposlujejo večje število ljudi, kot je to dovoljeno.

»VI KAR KAZNUJTE!
Vprašanje je, čemu nekatera podjetja zaposlujejo državna obrtna podjetja. Izvedenci so preverjali in ocenjevali dela privatnih in državnih obrtniških podjetij in ugotovili, da je kakovost teh obrtniških del popolnoma enaka.

Vsi ukrepi proti kršitvam predpisov med obrtniki kažejo, da so ti prekrški ne zmanjšujejo, pač pa se celo legalizirajo. Vzrok je v tem, da so kazni za to minimalne ali celo nižje kakor redne družbene dajatve pri zakonitem poslovanju. Ni se torej čuditi, če obrtnik, ki ga je tržna inšpekcija zalotila, mnogokrat brezbrinkovno odgovori: »Kar prilivate, saj bom takoj plačal!« Pozneje pa spet nadaljuje s protizakonitim delom.

Kakor torej kaže, skušajo tudi nekatera podjetja ob trenutnih slabostih našega tržišča čimveč in čimlaže zaslužiti, pa čeprav na škodo našega gospodarstva in celoti in v nastavljenem času. Sprotno z osnovnimi principi razvoja naše socialistične skupnosti

Tako bodo laže nudili dobro čtivo
V Ljubnem ob Savinji so imeli doslej tri knjižnice. Da pa bi bila izbira knjig večja, so se odločili vse tri knjižnice združiti v eno, ki naj bi delovala v okviru Kulturno-umetniškega društva, sindikalna knjižnica in knjižnica KUD sta se že združili, v prihodnjih dneh pa se jima bo priključila še zadružna knjižnica. Z razširjenostjo bodo lahko povečali zanimanje bralcev za knjige, ker bo mogoče nabaviti več novih knjig.

Od vsepo vsod

Jezove naj bi znižali

Ze več let sem rešujejo vprašanje znižanja jezov na Voglajni. Okoliški prebivalci upravičeno kritizirajo, kaj se jezovi na Voglajni ne znižajo, saj voda, ki se zadržuje na voglajnskih travniških površinah večjo škodo, kakor pa dajejo jezovi korist tistim, ki jih potrebujejo. Zaradi talne vode se pojavlja metljavost, namesto stadke krme raste tu kislila krma in šar. Če bi jezove znižali, bi v Sentjurju ne bilo toliko megle, Razumljivo je, da so bili večših, ko še ni bilo toliko pogonske električne energije na razpolo, jezovi mlinarjem in žagarjem nujno potrebni.

Sentjurska občina si prizadeva na vse načine, da bi to vprašanje rešila, a ne more ga urediti zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Odkar je bil nedavno znižan Novakov

V spomin na pohorski bataljon

V Mariboru so na posvetovanju članov sekretariata Okrajnega odbora Zveze borcev NOV in predstavnikov Okrajnega komiteja, Okrajnega ljudskega odbora, Gozdnega gospodarstva in Planinskega društva Maribora in Ruš razpravljali o ureditvi spomenika Pohorskemu bataljonu na poslednjem prizorišču legendarnih borcev tega bataljona. Na Osankarici pa nameravajo zgraditi novo planinsko postojanko z imenom »Koča Prvega pohorskega bataljona«. V njej predvidevajo razen posebne sobe za muzej NOV Pohorskega bataljona dve sobi za stanovanje in gostišče. Spomenik in novo planinsko postojanko naj bi izročili svojemu namenu že 22. julija prihodnjega leta. Načrte za spomenik bo izdelalo mariborsko društvo inženirjev in tehnikov. Na posvetovanju so razpravljali še o gradnji velikega spomenika padlim borcem narodnosvobodilne vojne v Mariboru. Glede prostora se za sedaj še niso odločili, kot najprimernejši kraj pa predlagajo Kidričev in Glavni trg ali Trg ivobode.

Plan so presegli

Letošnji družbeni plan, čeprav je za 12% višji od lanske realizacije, so v piranski občini v prvem polletju presegli za 11%. K presežku so v veliki meri pripomogli industrija, promet in turizem, ki so v primeri z lanskoletnimi dosegli ogromne uspehe. Tudi perspektive za nadaljnjo izpolnitev letošnjega plana so dobre, ker je zlasti v teh treh panogah pričakovati velik presežek.

Korošci pri Primorcih

Godba DPD Svoboda Ravne na Koroškem je minuli teden gostovala v Slovenskem Primorju. Z gostovanjem so bili zadovoljni godbeniki, prav tako pa tudi poslušalci.

V traktorskem tečaju 45 ljudi

Kmetijska zadruga Kalobje je organizirala strojniško-traktorski tečaj, ki ga obiskuje 45 tečajnikov. To so predvsem kmečki fantje iz Sentjurske, slivniške in kalobjske okolice. Za skriptna plačajo mladinci 250 din, starejši pa 1000 din, kar se všteje tudi za pristojnino. Ob zaključku tečaja, ki bo trajal nad tri mesece, bodo tečajniki opravljali traktorske izpite.

Učnih pripomočkov primanjkuje

Z novim šolskim letom so začela na področju moziške občine delovati dve tri osemletke in to v Mozirju. V Gornjem gradu in Ljubnem ob Savinji, torej tam, kjer so bile poprej nižje gimnazije. V prvih štirih razredih se je začel pouk po novem učnem načrtu, v ostalih 4 razredih pa se odvija pouk po načrtu, ki so ga imele prejšnje nižje gimnazije. Vsem novim osemletkam pa primanjkuje potrebnih učnih pripomočkov.

Dohodki od prebivalstva najboljše realizirani

Občinski ljudski odbor Mozirje je do konca meseca avgusta realiziral po proračunu ObLO 73% dohodkov, kar znaša nad 75 milijonov dinarjev. Najboljše so realizirani dohodki od prebivalstva, saj znaša skupna realizacija nad 80% letnega plana, iz gospodarstva pa so dohodki realizirani le nekaj nad 40% letnega plana. Dobra realizacija in normalen dotok sredstev omogoča ObLO normalno proračunsko potrošnjo. Tako je bilo do konca meseca avgusta izdatkov v višini 69% letnega plana proračunskih izdatkov.

Boljša sezona kot v avgustu

Ceprav je september že tu, so hoteli v Piranu še zmeraj polno zasedeni. V pošti osemletke in to v Mozirju. V Gornjem gradu in Ljubnem ob Savinji, torej tam, kjer so bile poprej nižje gimnazije. V prvih štirih razredih se je začel pouk po novem učnem načrtu, v ostalih 4 razredih pa se odvija pouk po načrtu, ki so ga imele prejšnje nižje gimnazije. Vsem novim osemletkam pa primanjkuje potrebnih učnih pripomočkov.

Karl Marx: BEDA FILOZOFIJE

IZDALA CANKARJEVA ZALOŽBA V LJUBLJANI, PREVEDEL IVO PIRKOVIČ

To Marxovo delo, napisano kot polemika zoper Proudhonovo knjigo »Sistem ekonomskih protislovij« in s podnaslovom »Filozofija beda«, svojega neposrednega namena, izpodbiti Proudhonov vpliv na francoski delavski razred, sicer ni doseglo, zakaj Proudhonov vpliv je potem nekaj časa celo rasel, je pa kljub temu mejnik v zgodovini znanosti. V njem je namreč Marx prvič razvil odlična načela materialističnega pojmovanja zgodovine.

Marx si je bil tedaj že na jasem o neki misli, namreč o osnovnih pogledih zgodovinskega materializma, ki jih je Engels strnil takole: ekonomska produkcija in iz nje nujno izvirajoča družbena struktura slehernega zgodovinskega razdobja je osnova za politično in intelektualno zgodovino tega razdobja; vsa zgodovina je bila potemtakem zgodovina razrednih bojev, bojev med izkoriščanimi in izkoriščajočimi, med vladanimi in vladajočimi razredi na različnih stopnjah družbenega razvoja; sedaj pa je ta boj dosegel stopnjo, ko se izkoriščani in zatirani razred, proletarijat, ne more več osvoboditi izpod izkoriščajočega in zatirajočega razreda, buržoazije, ne da bi hkrati osvobodil izkoriščanja, zatiranja in razrednih bojev tudi vso družbo.

Te osnovne misli so razložene v »Bedi filozofije« v »prepričevalni obliki zmagovite polemike« (Mehring).

Svojo razpravo je Marx razdelil na dva dela, v prvem je dokazal, da je Proudhon slab ekonomist, v drugem, da je slab filozof.

Kako je to opravil, tega tu ni mogoče na kratko obnoviti. Skušali bomo to pokazati z enim samim zgledom.

Proudhon je povsem napačno razumel Heglovo dialektično metodo in je zato v vsaki ekonomski kategoriji, ki so le teoretični izrazi, abstrakcije družbenih proizvodnih odnosov, ločil slabo in dobro stran in skušal najti sintezo, znanstveno formulo, ki bi ohranila dobro stran in odpravila slabo. Bistvo dialektičnega gibanja pa je v istočasnem biva-

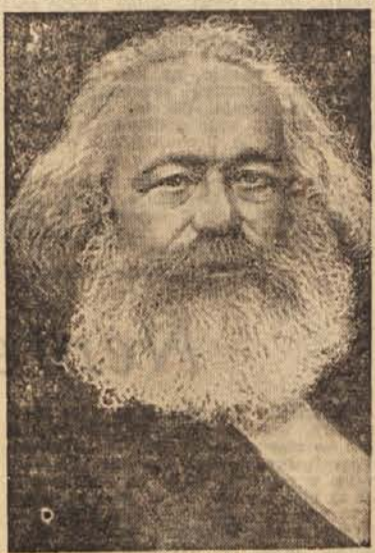
nju obeh nasprotnih strani, njun boj in prehajanje v novo kategorijo. Dobro stran je videl poudarjeno pri buržoaznih ekonomistih, slabo stran obtoženo o socialistov. S svojimi sintezami in formulami se je mislil dvigniti nad ekonomiste in tudi socialiste.

Marx mu odgovarja: Če bi si bili ekonomisti za vlade fevdalizma zadali nalogo ohraniti lepe strani — patriarhalno življenje mest, razcvet domače podeželske obrti, razvoj mestne industrije — in izkoreniniti vse, kar meče grdo senco na to podobo — tlačanstvo, privilegije, anarhijo — bi bili uničili vse elemente, ki so izlazili v kralj zadušilci razvoj buržoazije. Zastavili bi si bili absurdno nalogo, da izločijo zgodovino. Nato postavi problem, kakor je treba: »Če hočemo fevdalno produkcijo prav presoditi, moramo najti gledajoč na produkcijski način, ki sloni na nasprotju. Treba je pokazati, kako so proizvajali bogastvo v okviru tega nasprotja, kako so se razvijale proizvajalne sile hkrati z razrednim bojem, kako je eden od teh razredov, slaba stran, družbeno zlo, stalno rasel, dokler niso dozoreli materiali pogoltni njegove osvoboditve.«

Nato pokaže isti razvojni proces pri buržoaziji: Produkcijski odnosi, v katerih se razvija buržoazija, niso enotnega in enostavnega, ampak dvojnega značaja; v istih odnosih kakor bogastvo se razvija tudi beda. Z razvojem buržoazije vred se v njenem naročju razvija nov proletarijat in tudi boj med proletarskim in buržoaznim razredom. Ekonomisti so znanstveni predstavniki buržoazije, komunisti in socialisti teoretični proletariata. Ti teoretiški utopisti, ki si izmišljajo sisteme in lečejo zdravilno znanost, da bi pomagali zatiranemu razredu, dokler proletarijat še ni dovolj razvit, da bi se konstituiral kot razred, in dokler proizvajalne sile v rokah buržoazije še niso dovolj razvite, da bi postali očitni materiali pogoltni, ki so potrebni za osvoboditev proletariata in za izoblikovanje nove družbe. Toda kolikor bolj zgodovina napreduje in kolikor jasneje se z njo riše boj proletariata, toliko manj je treba socialističnim teoretikom iskati znanosti v svoji glavi; treba je le,

da se zavedo tega, kar se pred njihovimi očmi dogaja, in da postane glasniki tega dogajanja. Doktor sčeto znanost in izdelujejo samo sisteme, dokler so na začetku boja, vidijo v bedi le bedo, ne da bi uzrli v njej revolucionarno, prevratno stran, ki bo podirala staro družbo. Ko pa odkrijejo to stran, postane znanost zavesten proizvod zgodovinskega gibanja, neha biti doktrinarna in postane revolucionarna.

Proudhon je od ekonomistov prevzel nujnost večnih odnosov, od socialistov iluzijo, da je beda le beda, znanost se mu je skrčila

Karl Marx

na pritiklav obseg neke znanstvene formule. »Na tak način si Proudhon laska, da je podal kritiko politične ekonomije in komunizma — je pa globoko pod obojima. Je pod ekonomistom, ker meni kot filozof, ki ima v rokah magično formulo, da se mu ni

treba ukvarjati s čisto ekonomskimi podrobnostmi, in pod socialisti, ker nima niti dovolj poguma niti dovolj spoznanja, da bi se, pa čeprav le spekulativno, povzpeli nad obzorje buržuja. Hoče biti sinteza, pa je sestavljena zmotna; kot znanstvenik hoče biti nad buržuji in proletarci, pa je le malomeščan, ki ga nenehoma zanaša sem in tja med kapitalom in delom, med politično ekonomijo in komunizmom.«

Ta mali zgled, še vedno zelo poučen, kaže, kako živa je »Beda filozofije« še danes. Seveda bi takih zgledov lahko posneli še več iz nje.

S prevodom »Bede filozofije« je slovenska marksistična knjižnica dobila še eno pomembno delo za spoznavanje in razumevanje marksistične misli. M. V.

IZ MODERNE GALERIJE V LJUBLJANI — Druga mednarodna grafična razstava — Brigitte Coudrain (Francija); Cvetlice, 1957, akvatinta

Sodobne mladinske knjige

Knjižne police, založene z mladinskimi spisi, s knjigami za mladino od prvih hlač, prvih črk do prvih ljubezni, zares niso siromašne. Založene so s pestro vrsto del, ki jih komaj zasleduje še tako vnet registrator mladinske književnosti.

Pri tej široki in bogati dejavnosti založb in njihovi prizadevnosti za izdajanje najraznovrstnejše mladinske literature pa je še bolj pomembna dokaj očitna skrb za kvaliteto te literature. Zlasti založba Mladinska knjiga je s svojimi številnimi knjižnimi zbirkami od cibanske knjižnice

»Čebelica« do »Kondorja«, zbirke domačin in svetovnih klasikov v zadnjih letih napolnila knjižne police z zanimivimi, kvalitetnimi mladinskimi deli, izdanimi po skrbnem izboru in pretehtanem sistemu. Zadnji čas je opaziti, da založba izdaja vedno več del sodobnih mladinskih pisateljev, predvsem tujih, in da je skoro vsako delo zares obogatitev našega ne ravno revnega knjižnega trga za mladino. Obogatitev predvsem zato, ker izbirajo knjige in avtorje, ki prinašajo v malo arhaični okvir bajk, pravljic, pripovedk in povesti nove sodobne teme, nov čas, nove oblike, pri jeme, odkrivajo tako na poetičen, privlačen način današnji čas, njegove tehnični napredek in njegove skrbi današnjim otrokom. Tako je prevajanje takih del koristno ne le za male bralce, ampak v neki meri tudi za razvoj domače mladinske književnosti.

vlečejo, so žive, zanimive, napete, pripovedovanje tekoče, plastično, polno krepkega humorja, sočnosti in domiselnosti. Tak kajpak lahko osvaja. Zdi se mi, kakor da zelo natančno pozna otroke in njihove zahteve in da tem zahtevam celo preveč rad podreja svoje pero. Ta misel, ki je v njej rahel občutek, se porodi bralcu tudi ob njegovi zadnji knjigi o ljubljanskih fantičih, ki se grede gusarje in indijance po prerijah ljubljanske barja in morske razbojnice po Ljubljani. V njej popisuje kopico dogodivščin, vanje vpleta poleg otrok cigane, razbojnice in Amerikance. (Godi se pred to vojno.) Napeta pripoved te knjige pa je kljub še nekaterim znanim odlikam Seliskarjevga pisanja za mladino premoza za avtorja povesti kot so »Bratovščina sinjega galeba«, »Rudi« ali imenitne »Mule«.

Dve tuji

Ob pisanju o Seliskarjevi knjigi, kjer vse tiči močno v kolektivnih običajnih pisanja za mladino, naj omenim le himigrede dvoje prevedenih mladinskih knjig zadnjega časa. To sta »Carodajna kreda« norveške pisateljice Zinken Hopp in »Dvanajst pravljic« češke pisateljice Mire Mareševe.

Gornji knjigi omenjam predvsem zaradi izvirnosti in novega, kar je v tej mladinski literaturi. Mareševe pravljice so izrazito sodobne moderne pravljice o žarnici, motorju, lokomotivi, avtomobilu, letalu... Glavni junaki so stroji, so čuda sodobne tehnike.

KULTURNI MOZAIK

DVA JAPONSKA FILMA NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU

Japonsko poslanstvo v Beogradu je priredilo zadnji dan vinske razstave na Gospodarskem razstavišču v nedeljo, 15. septembra, za povabilence malo, a dokaj posrečeno prireditve. Predvajali so dva dokumentarna barva na filma o japonski, ki na filmsko zanimiv in posrečen način seznanjata z velikim gospodarskim in tehničnim razvojem ter napredkom sodobne Japonske in nevsiljivo vzbujata zanimanje za to azijsko velesilo. Predvajali so namreč film o sodobnih tehničnih dosežkih na Japonskem, o japonski industriji in filmu o umetno naravnem pridobivanju biserov. Oba filma sta bila izredno zanimiva, zlasti pa je bil impresiven film o zares močni tehniki današnje Japonske. Pri-

VUKOV SEJEM V TRŠČU

Letošnjemu tradicionalnemu Vukovemu sejmu v Tršču, rojstnem kraju Vuka Karadžića, ki je bil v nedeljo, 15. septembra, so poleg drugih prisostvovali tudi udeleženci I. jugoslovskega kongresa slavistov. O življenju in delu Vuka Karadžića je pred slavijevce rojstno hišo govoril predsednik Srbske akademije znanosti in umetnosti Aleksander Belić, za njim pa še Mate Hrast, univerzitetni profesor iz Zagreba, o vplivu Vuka Karadžića na razvoj hrvatske književnosti in dr. Anton Slodnjak o vplivu Karadžića na slovensko književnost. Popoldne je bila na programu poleg govora Milija Stanića o življenjskem delu Vuka Karadžića še kulturno-prosvetna prireditve, na kateri je sodeloval pevski zbor »Branko Krstanović« iz Beograda.

SLOVAŠKI GLAS O SLOVAŠKI KNJIGI

Slovaška glasbena revija »Slovenska hučba«, ki je glasilo Zveze slovaških skladateljev in izhaja v Bratislavi, poroča v 3. številki letošnjega letnika med drugim tudi o D. Cvetkovi knjigi »Odmel glasbene klasike na Slovenskem«. Potem ko v uvodu obsežno govori o piscu in njegovem dosežanju delu na področju muzikologije, avtor oceni dr. Ernest Zavarški, znan po svoji monografiji o J. L. Belli, daje izkopen prikaz Cvetkove knjige ter poudarja vrednost tega dela in njegovo temeljitost.

DOBER ZAČETEK JUGOSLOVSKEGA FILMA V LONDONU

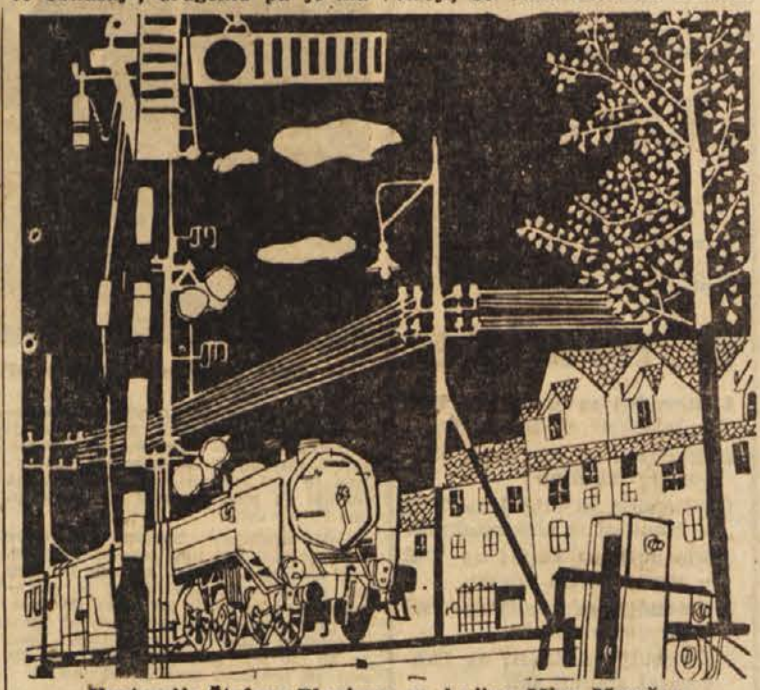
Festival jugoslovskega filma v Londonu so pričeli v soboto zvečer z Bauerjevim filmom »Ne obračaj se, sinko« in z barvno risanko »Kavboj Jimmy«. V londonskem narodnem film-

skem gledališču sta oba omenjena jugoslovska filma naletela na zadovoljiv sprejem občinstva, tako glede tehnike kakor tudi glede vsebine. Filmski kritik »Timesa« piše, da film ne zaostaja za holivudskimi filmi, da pa mu odločna individualnost in intenzivnost emocije dajeja nacionalno barvo. Tudi filmski kritik »Sunday Timesa« film toplo priporoča in z optimizmom piše o jugoslovske kinematografiji. Začetku festivala jugoslovskega filma v Londonu so prisostvovali poleg jugoslovskega diplomatskega predstavnika v Londonu tudi nekateri jugoslovske režiserji in filmski igralci. Slednji bodo med svojim bivanjem v Angliji obiskali nekatera filmska podjetja in se seznanili z angleškimi filmskimi delavci in igralci. Predvideni so tudi nastopi za angleško televizijo. Te dni bodo vrteli v londonskem filmskem gledališču še ostale jugoslovske igrane filme »Dolina miru«, »Veliki in mali«, »Zli denar«, »Mali človek«, »Zenica« ter »Pop Cira in pop Spira«.

DUNAJSKA OPERA V PRIHODNJI SEZONI

V prihodnji sezoni bo dunajska Državna opera uprizorila največ z znanih del iz repertoarja opernega repertoarja. Ta mesec je na sporedu premiera Puccinijev »Butterfly« pod glasbenim vodstvom Dimitrija Mitropolosova. V oktobru bodo uprizorili Hoffmannove pripovedke, v novembru pa je na vrsti baletna premiera, in sicer krstna izvedba »Meduze« G. von Einema in »Cudežni mandarin« B. Bartoka. Herbert Karajan bo prevzel glasbeno vodstvo in režijo decembrske na novo naštudirane Wagnerjeve opere »Siegfried«. Te bodo sledile Mozartova »Čarobna piščal«, »Revizor« Vernerja Egka, baletni večer Th. Bergerja in I. Stravinskoga »Petruška«, nova uprizoritev Hindemithovega »Mathiasa« in na koncu sezone Stravinskoga »Kralj Oldip«. Slednje bo pripravil direktor Opere Herbert Karajan.

Tudi dunajska Volksopera je že objavila program svojih premier za to sezono. Te bodo: »Marta« Fr. Flotowa, Verdijev »Nabucco« ter malo znana Millöckerjeva opereta »Viceadmiral«.

Ilustracija Štefana Planinca za knjigo Mire Mareševe

riborska založba »Obzorja« založila povest za dečke in deklice »Indijanci in gusarji«.

Dvoje domačih

Kljub temu, da gre pri Bevkovi knjižici za ponatis, je vendarle ne velja zamočati, zlasti ker je prvič šla le preveč molče mimo tiskarskih stolpcev. Knjižica je pred dobrim letom doživela neverjeten uspeh, čeprav je pravzaprav le knjiga o lepem vedenju. Bevk je iz nevažne pedagoške teme napravil imenitno knjigo posrečenih napotkov, ki je pisana vseskozi šegavo, bogato ilustrirana s primerami in nikjer pridrigarska, učiteljska.

Medtem ko so Bevkova mladinska dela nekako za otroke vseh let in še za odrasle povrh, piše Seliskar predvsem za starost, ko fantazija in radovednost v otroku tertarja zgodbe, prigode, dogodivščine. Tem zahtevam je Seliskar vedno ustrezal: njegove fabule

Razlaga jih, podaja kakor živa bitja v službi človeka, a vse to v prikupni pravilni obliki, v jeziku, ki je otrokom blizu in razumljivo. Odpira tako zares nepregledno področje za nove pravilne motive, za sodobne pesniške stvaritve, odkriva otrokom nov svet, v katerem nikakor ne manjka ne skrivnosti ne fantastike. Podobno je tudi z zgodbo o čarodajni krediti pisateljice Zinken Hopp. Iz zamisli, da vse, kar narise deček Jon s to kredo, oživi, je pisateljica napletla vrsto duhovitih domiselnih zgodb, od katerih vsaka predstavlja mikavnost zase. Živahen način, s katerim riše dogodivščine Jona in njegovega prijatelja, oživelega pajaca Sufusa, isker in nenavaden, zares navdušuje.

Od ilustracij k tem štirim knjigam je treba posebej omeniti zlasti ilustracije za »Dvanajst pravljic« Mire Mareševe, ki jih je oskrbel Štefan Planinc -tp.

»FAUST« V SALZBURGU

V Salzburgu nameravajo zgraditi novo festivalsko postopje. Predvidevajo, da bo njegova otvoritev leta 1960 in da ga bodo odprli s prvim in drugim delom Goethejevega Fausta.

Z nedavnega pevskega tekmovanja v Arezzu je član zbora »Emil Adamič« slikar Igor Pleško prinesel lepo zbirko zanimivih motivov. Enega izmed njih — Saracenske igre — tokrat objavljamo

FILM IN VZGOJA

Film in vzgoja. Ti dve besedi sta v našem tisku in vsakodnevnih razgovorih pravzaprav postali, vendar skoraj vedno z negativnim predznakom. Tarnanje o škodljivem vplivu filma na mladino je postalo že tako vsakdanje, da nikogar več ne prepriča: uravnilo se je v široki repertoar razpravljanj brez haska, ki se jih človek sešasoma navadi in mu postanejo potrebna, kot jutranji sprehod upokojencu, kot opovarjanje med sosedom. Kadar pa se srečamo s filmom, ki je posnet z izrecnim namenom vzgajanja in je povrh vsega še domač, slovenski film, je to že dogodek, ki ga je vredno zabeležiti. Zabeležiti predvsem zato, ker je tako redek.

Taka lastovica, ki še ne prinaša pomladi, je bila dopoldanska mladinska predstava v kino »Union« v Ljubljani: na sporedu je bil kratki igrani film »Dinar na dinar«, namenjen sicer propagandni varčevanju, vendar po svojih kvalitetah tak, da mu lahko pridamo atribut vzgojni. Na istem sporedu je bil tudi sovjetski otroški barvni film »Bela psička«.

Film je že dolgo pojem sodobnega življenja: razpon njegovega vpliva je izredno širok; od cir-

kuškega razvedrila in zabave do pronicljive misli o namenu in smislu našega življenja — vse lahko najdemo v filmu. Za mnoge je film skoraj edino srečanje z umetnostjo in kulturo, za mnoge edina zabava in razvedrilo. V poslednjem času se je k temu odločneje pridružila še zahteva, naj bo film vzgojno sredstvo tudi za šolsko in sploh doraščajočo mladino. Ta zahteva je pravzaprav nastala kot edini pametni izhod iz začaranega kroga brezploidnega tarnanja o škodljivem vplivu filma na mladino. Kjer se pokaže negativen vpliv, je možen tudi pozitiven. Opazovanje otrok na že omenjeni nedeljski predstavi to samo potrjuje.

Prepričljiv, v diskretnih barvah posnet »propagandni« film o varčevanju je na otroke sugestivno vplival: katerega koli otroka-gledalca sem vprašal: »No, kaj se ti zdi?« je brez oklevanja odgovoril: »Lepo, tudi jaz bom varčeval,« ali pa: »Saj že imam hranilnik.« Isto velja za večkratne aplauze oziroma glasno obso-

janje ob nastopu »pozitivnih« in »negativnih« junakov v umetniškem filmu »Bela psička«.

Nepedagoška nativnost bi bila, če bi človek ob tem — namenoma sem zapisal sugestivnem — vplivu filma na otroke govoril o že dokončnem vplivu. Prepričan sem celo o nasprotnem, da je namreč en sam tak film res samo lastovica, ki še ne prinaša pomladi. Če bo med enim in drugim tako imenovanim vzgojnim filmom gledal zapovrstjo deset kavboj, bo otrok prav gotovo prej mislil na pištole kot na hranilnik. Da se ne bi znašel v zadušljivi koži zapoznelega moralista s privržigjenim prstom in z očali, poveznjenimi globoko na nos, bom takoj dodal, da tudi kavbojke niso tako zlo, saj so skoraj vse grajene na klasičnem principu pravljice o spopadu med dobrim in hudobnim, med pravičnim in krivičnim, kjer vselej zmaga je prvi. Škoda je le to, da se zaradi največkrat nizke umetniške vrednosti takih filmov (ki

pa jih tudi starejši kaj radi gledamo), otrok nauči s platno le rokovanja s pištolo, navdušuje se nad presenetljivo točnimi in krepkimi udarci pesti in temu podobno, prevzame ga skratka lažna iluzija o nepremagljivem junaku in sicer o junaku kot sintezi fizične moči, spretnosti in pretkanosti. Pravi vzgojni film pa ima to prednost, da otroka vpeljuje v resnično stvarnost njegovega vsakdanjega življenja in da mu skuša prav v tej, zares njegovi sredini dati konkretne opore za življenje. V moralnem in praktičnem, materialnem smislu.

Če hočemo torej, da bo otrok videl v kavbojki res samo zabavo in razvedrilo, da se ob njej ne bo nalezel — sugestivno — želje po uredništvu lažne podobe o lažnem življenju, moramo poskrbeti, da bo imel vsaj večkrat kot doslej priliko, da si ogleda tudi resnično vzgojne umetniške otroške filme, pa naj bodo ti filmi v klasičnem smislu umetniški — igrani ali samo »propagandni«. Zakaj naj bi bila okusna, nevsiljiva propaganda za dobre in plemenite stvari, včasih tudi samo koristne stvari, neprimerna še samo zato, ker je pač propaganda? Zc

Pred otvoritvijo stadiona v Grosupljem
PO JUTRU POZNAMO DAN

Velike slovesnosti »Partizana« Grosuplje in nastopa se bodo udeležila tudi druga društva ljubljanskega okraja

Kazalec brzina je nepremično stal pri 100 km. Siv trak moderne avto ceste se je vil skozi dolinjsko pokrajino od Ljubljane proti Grosupljem. Izginila je v predorih in spet prehajala v ravnine in krivine. Beli obcestni kamni so hiteli mimo nas.

»Grosuplje 2 km« je opozarjala velika rumena tabla na križišču nedaleč od postajališča Smarje-Sap. Avtomobil je zavil z avto ceste in se vzpenjal po klanecu pred Grosupljem. Pod grifem se je Grosupeljsca v mirnem toku vila skozi močvirnata polja.

je prispeval 250.000 dinarjev in tako smo maja meseca prvokrat zamahnili s krampi, zdaj pa kot vidite, se naše delo bliža koncu. Navozili smo okrog 50 vagonov črnega lesa, okrog 20 vagonov zemlje, obložili igrišča z rušo, delno regulirali, potok in uredili obrambni nasip.

Med petjo okrog stadiona nam je tov. Sušteršič pripovedoval o nese-

Mladina, ki je zdaj vključena v društvo »Partizan« goji poleg redne telovadbe tudi odbojko in nogomet. Posebno nogometaši so zelo marljivi pri vadbi in disciplinirani pri igri. V prihodnje pa se bodo vzdrževali tudi atletično. O tem nam je pripovedoval učitelj telesne vzgoje na gimnaziji v Grosupljem Uroš Šušteršič, ki je s svojimi učenci na severni strani stadiona pripravil tekališče. Pravi, da ima med svojimi učenci vrsto nadarjenih atletov in atletinj in da bomo v prihodnjih letih o njih še pisali.

Na gradbišču smo srečali tudi nekaj pionirjev in pionirk, ki jih je pri delu vodila njihova vodnica in marljiva tajnica društva »Partizan« Marija Pervanje. Je študentka IV. letnika pravne fakultete, toda vse prosti čas porabi za delo v društvu »Partizan«. Letos je vodila taborjenje društva, in sicer v Goricanah pri Medvodah, kjer se je v štirih tednih izmenjalo 96 pripadnikov društva. Po vrnitvi s taborjenja je začela graditi lopato in zdaj je vsak dan na stadionu.

Ustavili smo se pri baraki, kjer ima društvo dve slačilnici. Prav takrat je stopil iz nje predsednik ob-

SEJA UPRAVNEGA ODBORA NZJ
Tirnanić dobil polnomočje

Beograd, 16. sept. Upravni odbor NZJ je imel večeraj sejo, na kateri je sklenil, naj zvezni kapetan prevzema še strokovni del priprav kandidatorov za reprezentanco.

Odbor je sprejel ponudbo angleške in avstrijske federacije na kateri bo naša reprezentanca igrala 11. maja 1958 v Jugoslaviji proti Angliji, 14. septembra pa na Dunaju proti Avstriji. NFA zveza ni mogla sprejeti ponudbo FIFA po kateri naj bi bili mednarodni mladinski turnir prihodnje leto pri nas. Sklenili so, da bodo omejili odhod naših trenerjev v tujino. Naposled so sprejeli pravilnik o kategorizaciji, študentiranju in nagrajevanju nogometašev iz klubov zveznih lig.

Avstrijski tisk o remiju v Beogradu

Dunaj, 16. sept. (APA). Vsi avstrijski tisk poudarjajo v svojih današnjih komentarjih, da pomeni neodločen rezultat, ki ga je dosegla avstrijska nogometna reprezentanca v Beogradu uspeh avstrijskega nogometa.

»Weltpresse« priznava, da so imeli Jugoslovani več od igre, da pa so avstrijski nogometaši s častno borbo ohranili neodločen rezultat. Dopolnil tega lista meni, da sta bila najboljša igralca Happel in Boškovič.

»Bildtelegraph«, piše o dramatični borbi avstrijske obrambe in omenja Boškoviča, Rajkoviča in Milutinoviča kot najboljše igralce jugoslovanskega moštva. Podobno pišejo tudi drugi listi.

činskega ljudskega odbora Grosuplje Anton Janežič, ki je prišel obiskat mlade graditelje. Obraz mu je žarel od zadovoljstva in ko smo ga vprašali, kako je zadovoljen s svojimi športniki, je potisnil klubok na čelo, tako da mu je senca zakrila obraz, in dejal:

»Kar pridni so. Najraje vidim, če zmagujejo. Sicer pa so se začeli in upam, da bodo šele sedaj, ki bodo dobili svoj stadion, napredovali.«

Ali nameravate izpolniti športnikom še kakšno željo?
»Saj se prva ni izpolnjena, vendar bomo večje leto prihodnje leto začeli graditi olimpijski bazen. Samo če bodo še tako vztrajni!«

Prijetno je bilo videti mlade graditelje, ki so vlekli valjar, vozili s mokolince in vihteli krampe.

Predsednik društva nam je povedal še to, da bo v nedeljo v Grosupljem velik nastop, na katerem bodo sodelovala društva »Partizan« ljubljanskega okraja. Ob tej priložnosti bodo razvili tudi društveni prapor, za katerega so Grosupeljski prispevali 140.000 dinarjev.

Pod tem praporom bo delalo društvo »Partizan« Grosuplje, ki je zdaj na novi poti, poti k uspehom in napredku. Na njegovo delo je lahko pomorna vsa Dolinjska.

EDO GLAVIC

Franc Drenik in njegov sin Tadej kot skrbna vrtnarja urejujeta zemljišče na nogometnem igrišču

Predsednik občinskega ljudskega odbora Grosuplje Anton Janežič (levo) in predsednik društva »Partizan« Uroš Sušteršič

Poganjala je velika mlinska kolosa, nedaleč od mostička pa smo sredi zelenih poljan zagledali obise velikega modernega športnega stadiona. Tu gradi društvo »Partizan« Grosuplje svoja športna igrišča in tekališča. Se letos spomladi sta ta prostor pokrivala voda in grmičevje, zdaj pa so pripadniki društva »Partizan« opravljali že zaključna dela na novem stadionu. Zavili smo na ta prostor, ki je spominjal na veliko gradbišče in obiskali požrtvovalne graditelje.

Predsednik društva »Partizan« Uroš Sušteršič je pravkar dajal navodila mladincem, kje naj se kopljejo in kje naj ravnajo zemljišče. Povelje — in mladinci so brez hrupa odšli na svoja mesta.

Do letos je delo našega društva popolnoma spalo. Februarja sem prevzel predsedniško mesto in sklenil, da poživim delo društva. Marsikdo je bil mnenja, da pri nas v Grosupljem ni pogojev za telesnovzgojno dejavnost. Toda letos so se zdaj prepričali, kako neomajna je volja mladine, da si zagotovi zdravo pestro telesno vzgojo. S polnim razumevanjem občinskega ljudskega odbora ter ostalih družbenih in političnih organizacij v našem kraju smo pristopili k gradnji športnega stadiona, ki bo že v nedeljo izvrtocen svojemu namenu. Pri gradnji so nam pomagali tudi graditelji Avtoceste in investicijska skupna. Občinski ljudski odbor,

bičnem delu članov društva »Partizan«, ki jih je zdaj že okrog 200, o tevažah in načrtih. Stadion je bil pravzaprav končan že pred desetimi dnevi, toda minuli petek so se nad Grosupljem zgrnili črni grozeči oblaki in močan naliv je napravil veliko škodo. Grosupeljsca se je razlila čez bregove, vdrila čez obrambni nasip in poplavlila stadion. Tako morajo zdaj marljivo in vztrajno graditelji popraviti nasip in še bolj zavarovati svoj stadion.

Pri vratih nogometnega igrišča je bila skupina ljudi, ki so ravnali zemljišče. Med njimi je bil tudi Franc Drenik, ki je prav letos srečal »Abra-

Mladi pripadniki društva »Partizan« Grosuplje vsak dan pomagajo graditi športni stadion

PO PRVEM KOLU I. CONSKE LIGE

Branik je nevaren

V zvezni izdatno zmago Branika nad »Ljubljano«, ki sta se v prvem kolu I. conske lige srečala v nedeljo v Mariboru, smo se obrnili na trenerja »Ljubljane« tov. Pileja in ga naprosili, naj nam pove, kaj meni o visokem porazu »Ljubljane«.
»Kaj naj rečem? Vse, kar bi povedal, bi bilo kot opravičilo. Zmaga Branika je zaslužena, saj so njegovi igralci pokazali več iznajdljivosti in spretnosti kot igralci Ljubljane. Med-

tem ko so igralci »Ljubljane« zapravili nešteto izrednih priložnosti za doseg gola, se je Branikovim igralcem posrečilo doseči gola iz velikih daljav, kar je v zadnjem času na nogometnih tekmah redkost. Najbolj mi je ugajal Dugandžija, ki je bil zelo nevaren, in so bile vse njegove akcije zelo nevarne za gol, toda dosegel ni nobenega gola!

Lahko rečem, da nas v tej tekmi »Zoga ni hotelac. Napadalec so zapravljali priložnosti, medtem ko obramba ni bila vseskozi na mestu. Pri stanju 1:0 je bil težje poškodovan vratar Zupančič (počena kost na roki) in je bil v nadaljevanju brez moči tudi proti nenevarnim strelom. Prejeli smo tudi ubikovitost avtogol, kar je vse skupaj prispevalo k zmagi Branika, ki je glede na potek dogodkov na igrišču previsoka. Bolj realen rezultat bi bila razlika enega do dveh golov v korist Branika.

Branikovi igralci so pokazali v tej tekmi še eno odliko — ostrino — ki v taki konkurenci prinaša uspehe. S tem orozjem so nas nadigrali, spomnili pa jim bomo tudi mi postregli z enako »vrlino«, seveda, v kolikor

bodo hoteli igralci Ljubljane sprejeti tak način »igre«, je končal tov. Pilej.

Prvo kolo je za nami. V nedeljo bodo zavrteli drugo in tako bo šlo naprej do konca jesenskega dela prvenstva...

DRŽAVNO PRVENSTVO V HOKEJU NA KOTALKAH

»Nova Gorica« spet prvak

Nova Gorica, 16. sept. — Sinoči se je v Novi Gorici končalo državno prvenstvo v hokeju na kotalkah. Tudi letos je osvojilo naslov prvaka moštvo Nove Gorice. Sinoči je zaključnim srečanjem prisostvovalo več kot 1000 gledalcev. Rezultati: Olimpija — Viktor Lenac 5:4, Nova Gorica — Cement 2:2, Cement — Lenac 9:0, Nova Gorica — Cula 7:3, Nova Gorica je osvojila prvenstvo s 2 točkami, Cula 6, Cement 4, Olimp 2, Lenac (brez točke).

Jeseniški šahisti v Italiji

V sredo odpotujejo jeseniški šahisti na mednarodni moštveni šahovski turnir v Gardone v Italiji, na katerem bodo sodelovala močna moštva iz različnih evropskih držav. Poleg Jeseničanov bo od Jugoslovancev nastopilo še moštvo Slavije iz Beograda in verjetno še katero naše moštvo. Jeseničane bodo zastopali tile igralci: Grossek, Vošnjak, Korošec, Štrumbelj in Jan.

Z domačih igrišč

KOPER
V Koprju je bilo v nedeljo okrajno prvenstvo v plavanju. Zmagal je »Partizan« iz Kopa pred »Partizanom« Ilirska Bistrica in »Partizanom« Se-

hama. Čeprav je invalidski upokojenec, se je pridružil mladini in ji pomagal graditi nogometno igrišče. Pravi, da rad gleda nogomet. Kadarkoli je v Ljubljani večja nogometna tekma, je med gledalci na stadionu ob Titovi cesti.

V Ljubljani bodrim Odredove nogometaše, pri nas seveda domače. Rad gledam nogomet, saj sem bil tudi jaz nekoč med tistimi, ki so poginjali okroglo usnje od vrat do vrat. Se pred okupacijo sem namreč igral v moštvo Lovčena iz Cetina. Zdaj pa so me leta pripravila do tega, da sem se umaknil med gledalce.

Sicer pa Drenik še ne misli zapustiti nogometnega igrišča. Ko bo njegov sin Tadej igral za moštvo domačinov, bo oče skrbel za ureditev igrišča. Drenik bo oskrbnik novega stadiona.

Izvrstni rezultati

Bukarešta, 16. sept. Na mednarodnem atletskem mitingu v Bukarešti, ki so se ga udeležili tudi nekateri jugoslovanski atleti, so dosegli izvrstne rezultate. Tako je Parry O'Brien (ZDA) vrgetl kroglo 18,35 m, Krivosnov pa je zalučal kladivo 65,91 m, Sitkin (oba SZ) je skočil v višino 208 cm, Viesenmaier (Romunija) pa je pretekel 400 metrov v 47,5. Nas atlet Marjanović je praskočil 2 m in osvojil tretje mesto. Drugi je bil Shelton (ZDA) 294. Račič je bil v metanju kladiva z rezultatom 59,98, drugi pa je bil Romun Raskanescu 60,45 m.

Nepretopljeni svinec

Avstrijski nogometaši so nam spet zagodli. Vendar niso bili tako dobri, kot so bile slabe strune, ki so nanje zaigrali Jugoslovani. Spet ni bilo človeka v napadu, ki bi ga znal vnesti in ni bilo igralca, ki bi znal povezati igro našega moštva, ni bilo dirigenta. Kljub vsem napakam so bili naši boljši, imeli so vseskozi iniciativo, vendar so Avstriji odšli iz igrišča nasmejanji lic. Zanimivo je, kako se križajo nekatera mnenja o tem srečanju. Skoraj vsi naši igralci ter trener naše reprezentance in zvezni kapetan so mnenja, da je remi za Avstrije več kot dober rezultat, gostje, zlasti njihov zvezni kapetan, pa trde, da bi lahko zmagali. Le Hanappi je priznal, da je bila njegovemu moštvu naklonjena sreča. Pa tudi kapetan avstrijske reprezentance Dienst je priznal »moč« naše reprezentance.

Malokdo je optimist pred kvalifikacijsko tekmo naše nogometne reprezentance za svetovno prvenstvo, ki bo čez dva tedna v Bukarešti. Tudi Romuni sodijo med tiste nogometaše, ki nam njihov način igre »ne leži«.

Zvezni kapetan Tirnanić in trener reprezentance Milošević nas v izjavah po neuspelem srečanju z Avstrijo tolažita, češ da je bilo opaziti izboljšanje v igri naše reprezentance itd., toda več kot 50.000 gledalcev na stadionu je napravilo z življenjem pravi koncert. Temu so se čudili celo gostje, izrazili v izjavah tudi nekateri naši igralci. Toda temu nezadovoljstvu občinstva se ni čudilo, ko pa je le-to pred tem videlo pravo ekshibicijo nogometa: mladinska reprezentanca je dala mladincem Avstrije pravo lekcijo, hkrati pa tudi naši reprezentanci. Vse stadion je navdušeno sprejel igro naših mladincev, ki so bili sijajni v obeh sili mladincev, ki so pestro strelali, čudovitim preigravanjem in učinkovitostjo. Fizično močnejši Avstrijeci so se borili z vso ostrnostjo, toda niso mogli preprečiti hudega poraza. Gledano skozi to prizmo, občinstvu ni zametilo nekoliko pretiranega izražanja nezadovoljstva ob glavnem srečanju. Toda ljubiteljev našega nogometa ne morejo več potolažiti optimistične izjave pred odločilnim izpitom v Bukarešti. Edina uteha so brzokone naši mladi nogometaši.

Atletika ima v Sloveniji lepo perspektivo. V Mariboru je bilo tekmovanje mlajših mladincev in mladink (do 18. leta) za jugoslovanski pokal. Tekmovanja so se udeležili mladi atleti in atletinje iz vseh republik, zato hkrati pomeni tudi kot državno prvenstvo. Slovenski mladinci so dosegli v skupnem plasmaju prvo mesto, mladinke pa drugo. Naši mladinci so drugi dan tekmovalja osvojili kar sedem prvih mest, hkrati pa dosegli dva nova slovenska in en državni rekord. Nov slovenski in hkrati iznenačen državni rekord so dosegli v švedski štafeti 400 x 300 x 200 x 100 m, mladinke pa nov državni rekord v štafeti 4 x 100 m z rezultatom 50,3. Neodvorno se v teh uspehih zrcalita delavnost in sposobnost naših trenerjev. Prepričani smo, da bodo še naprej skrbeli za razvoj tega nadarjenega naraščaja.

Ni redkost na naših tekmovalnih, da privedite ne povabijo zadostnega števila sodnikov, čeprav je pričakovati nove rekorde. Tako je bilo na primer preteklo nedeljo 3000 gledalcev v Pristini prva novemu rekordu in dviganju uteži. Vidaković, član Partizana iz Beograda, je v sunku dvignil 145 kg, kar je za 5 kg bolje od državnega rekorda, ki ga ima Colarič iz Ljubljane. Zal, ta rekord ne bo priznan, ker ni bilo tretjega izprašanega sodnika.

Tenis sodi pri nas med tiste športe, ki nikakor ne morejo priti na zeleno travo. Na dubrovniškem mednarodnem prvenstvu Jugoslavije pa je naposled postjal žarek upanja. Turnir je bil močno zaseden, kot pravimo, saj so se ga udeležili Poljak Skonecky, Francez Mollinari (oba Davis cup igralca), Italijan Sirola (tudi Davis cup igralec), Poljakinja Jedrzejovska, mehiška Davis cup igralca Llamas in Coreras, ki sta letos dosegla več lepih mednarodnih uspehov itd. Vse temu so se Jugoslovani uvrstili v vsa štiri finala. Junak turnirja je bil naš mladi državni prvak Kamilo Keretić, ki je v polfinalu premagal Sirola, v

finalu pa je izgubil s Poljakom Skoneckym šele po ogrčenih borbi in predvsem zaradi utrujenosti. Najlepše pa je dejstvo, da je Keretić prikazal sijajno igro. To velja tudi za našega Nikolić-Panajotovića, ki se je v finalu uspešno postavil po robu zelo močni kombinaciji mednarodnih double igralcev — Sirola in Mollinariju. Tudi Plečević se ni slabo izkazal, saj je premagal Francoza Mollinarija. Vstop v finale pa si je priborila tudi mlada Beograđanka Genčić, kjer pa je seveda podlegla bolj rutinirani Poljakinji.

Brzovajke

LEIPZIG, 16. sept. (AFP). — Sovjetski plavalec Manasij je premagal svetovni rekord v plavanju prsno s sloja 100 m z rezultatom 1:11,6. Prej sloja 100 m (Kitajska) 1:11,6.
BEograd, 16. sept. — Crvena zvezda bo 23. t. m. igrala v Liverpoolu nočno tekmo proti domačemu klubu Everton.

RIM, 16. sept. (Reuter). — Rezultati nogometnega prvenstva Italije: Torino — Alessandria 1:0, Udinese — Juventus 0:1, Lazio — Bologna 4:2, Atalanta — Roma 0:0, Fiorentina — Sampdoria 1:1, Genova — Padova 1:4, Miralano — Napoli 2:2, Spal — Inter 2:3, Verona — Lanerossi 1:3.

ZAGREB, 16. sept. (Tanjug). — Sinoči je bilo zagrebško občinstvo priča izvrstnemu boksaerskemu dvoboju. Reprezentanca Zagreba je premagala reprezentanco Budimpešte z 12:3, čeprav je bilo v njej sedem meddržarskih državnih reprezentantov. Sodišnik, ki so odlično vodili to srečanje, je bil tudi Groselj iz Ljubljane.
BOLOGNA, 16. sept. — Na državnem prvenstvu Italije v atletiki so dosegli tele boljše rezultate: 400 m ovire: Morale 51,8; 100 m: Berruti 10,6; 1500 m: 3:49,4; daljina: Bravi 7,42; skok v višino ženske: Giardi 163.

Naši atleti za Rim

Beograd, 16. sept. — V Rimu bo 18. in 19. oktobra odločilno šahovski turnir, ki se ga bodo udeležili tudi izen italijanskih, grških ter atletov iz skandinavskih in vzhodnih držav se Jugoslovani in Madžari (višina: Loderger (110 m), Mugaša (190 m), Radosević (disk) in Bežjak (kladivo).

Šahovski turnir v Gori

Gota, 16. septembra (ADN). V VII. kolu mednarodnega šahovskega turnirja se je srečanje med Miličem in Neujem je osvojilo naslov prvaka moštvo Nove Gorice. Sinoči je zaključnim srečanjem prisostvovalo več kot 1000 gledalcev. Rezultati: Olimpija — Viktor Lenac 5:4, Nova Gorica — Cement 2:2, Cement — Lenac 9:0, Nova Gorica — Cula 7:3, Nova Gorica je osvojila prvenstvo s 2 točkami, Cula 6, Cement 4, Olimp 2, Lenac (brez točke).

»TITAN« — KAMNIK razpisuje

po 7. členu Zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ šte. 32/55) za študijsko leto 1957-58 naslednje

štipendije:

- 2 štipendiji za študij na TVS — fakulteti za strojništvo
2 štipendiji za študij na Ekonomski fakulteti
1 štipendijo za študij na TVS — fakulteti za elektrotehniko
2 štipendiji za študij na TSS — metalurškem odseku
2 štipendiji za študij na TSS — strojnem odseku
1 štipendijo za študij na Ekonomski srednji šoli

Prošnje pošljite do 30. septembra 1957 upravi podjetja. Priložite zadnje šolsko spričevalo, oziroma izpisek o opravljenih izpiti, potrdilo o višini otroškega dodatka oziroma potrdilo o premoženjskem stanju in izjavo, da ne prejemate štipendije drugje.

Pri dodeljevanju štipendij imate prednost sirote iz NOV, otroci staršev, zaposlenih v tem podjetju in študentje iz višjih letnikov.

3057

Advertisement for ISOL glass. It features the text 'GOSPODINJE! ZADOLJIVOST JE ČISTITI?' and 'ISOL' in large letters. Below it says 'ČISTILO ZA KOVINE IN STEKLO'.

Raznašalke ali raznašalce

za raznašanje časopisa v jutranjih in popoldanskih urah za območja Center Beograd in Sisko sprejmeta takoj upravi »LJUDSKA PRAVICE« in »LJUBIANSKEGA DNEVNIKA« Ljubljana. Trubarjeva 24 — Zasluzek dober.

DNEVNE NOVICE

OBVESTILO. - Nevropsihiatrična sekcija SZD prireja predavanje o pomembni vlogi elektrookulografije v medicini, psihologiji, pedagogiki, kriminologiji itd. Predavanje bo v predavalnici Interne klinike 20. t. m. ob 20. uri. Predava znanstveni sodelavec Pavillon de la Grille - E. E. G., Salpêtrière v Parizu, tov. dr. med. Viktor Gaberšek. Vabljeni so na predavanje zdravniki, psihologi, pedagogi in sploh vsi zainteresirani. - Nevropsihiatrična sekcija SZD.

Kolikor plačaf - tolko dobiš! Če hočeš prvovrstno masno kremo, potem zahtevaj »ULTRAGIN« - sport kremo.

Vsaka drogerija, špecerija, zadruga, vsaka trgovina, ki prodaja mlo za gospodinjstvo, prodaja tudi »FLEX«. Za čiščenje madežev samo »FLEX«.

Dne 20. septembra ob 17. uri bo v dvorani Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, Ljubljana, Večna pot 30, predavanje dr. Gerharda Schlenkerja in dr. Siegfrieda Müllerja, gostov z Gozdarskega inštituta v Stuttgartu, o kartiranju gozdnih rastišč po njihovi metodi.

NOVOSTI: »Puder« krema »EVELINE« v treh niansah (Naturelle, Rachele in Ocre) pokrje vse pomankljivosti na koži, daje privlačen in svež ton obraza. Dobite jo v vseh drogerijah.

GLEDALISCA

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom
Sobota, 21. sept. ob 20. Nestroy: »Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito«. Veseloliga z godbo in pejem. Izven.
Sreda, 25. sept. ob 20. Nestroy: »Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito«. Veseloliga z godbo in pejem. Izven.

Prodaja vstopnic od petka dalje v Mestnem domu od 10-12 in od 16-18 ter eno uro pred začetkom predstave. Rezerviranje vstopnic na tel. 32-860.

Sentjakobsko gledališče, Ljubljana, Mestni dom, razpisuje abonma za sezono 1957-58. Vpisovanje za doseganje abonente bo od srede, 18. do sobote, 21. t. m., za nove abonente pa od ponedeljka, 23. sept., do vključno 1. oktobra t. l. med 10. in 12. ter 16. in 18. uro v pisarni Sentjakobskega gledališča v Mestnem domu, kjer dobita vse potrebne informacije. Abonma se lahko naroči tudi po telefonu na številki 32-860.

Z BLEDA

KINO
Francoski film »Vaš zvesti Black«. Predstavi ob 18 in 20.30. V glavni vlogi Eddie Constantine, Danielle Godet.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna
Torek, 17. septembra, lekarna »Platinika«, Glavni trg 20.
Sreda, 18. septembra, lekarna »Pri gradu«, Partizanska c. 1.

KINO
»UNION«: ameriški barvni vstavistični film »Hiša skrivnosti«.
»PARTIZAN«: nemški film »Leteči razred«.
»UDARNIK«: slovenski film »Ne čakaj na maj« (Vesna II).

Umetnostna galerija
V zgornjih prostorih galerije razstava grafike starih mojstrov. Razstava obsega 76 grafičnih listov, med njimi tudi originalnih odličov starih mojstrov iz 16. do 18. stoletja, med katerimi so tudi dela Duerera, Rembrandta, Callota in Tlepolja. Istčasno je odprta tudi razstava fotografij, podob in dokumentov v zvezi s srednjeveškim angleškim pesnikom Chaucerjem. Obe razstavi sta odprti v času od 15. do 29. septembra dnevno od 9. do 17. ure. Vljudno vabljeni.

IZ MURSKE SOBOTE

KINO
»PARK«: italijanski film »Ljubavni zanos«. V glavni vlogi Françoise Arnoul in Raf Vallone. Predstava ob 20. uri.

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ
Sreda, 18. sept. 1957, ob 20 uri: Carlo Goldoni: »Sluga dveh gospodov«. Red Sreda in Izven.
Četrtek, 19. sept. 1957, ob 20 uri: Carlo Goldoni: »Sluga dveh gospodov«. Red Četrtek in Izven.
Petek, 20. sept. 1957, ob 20 uri: Koncert Slovenskega okteta iz Ljubljane.
Sobota, 21. sept. 1957, ob 20 uri: Carlo Goldoni: »Sluga dveh gospodov«. gostovanje v Ljutomeru. Abonma in Izven.
Nedelja, 22. sept. 1957 ob 14.30: Carlo Goldoni: »Sluga dveh gospodov«. gostovanje v Križevcih pri Ljutomeru - Izven.

CELJSKE VESTI

KINO
»UNION«: francosko-jugoslovanski film »Carski sel - Mihael Strogov«. V glavni vlogi Curd Jürgens.
»METROPOL«: ameriški film »Na robu pločnika«.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO
»DELAJSKI DOM«: franc. barvni film »Imel sem sedem hčera«.

VESTI Z JESENIC

Zdravniško dežurno službo ima na Jesenicah od 13. do 20. septembra dr. Milan Čeh, Cesta maršala Tita.

VESTI IZ KOPRA

GLEDALIŠČE SLOVENSKEGA PRIMORJA
Torek, 17. septembra ob 20.00 - Dobričanin: Skupno stanovanje - Predstava v Ilirski Bistrici.
Četrtek, 19. septembra ob 20.00 - Dobričanin: Skupno stanovanje - Predstava v Kopru.
Sobota, 21. septembra ob 20.00 - Dobričanin: Skupno stanovanje - Predstava v Komnu.

RADIO LJUBLJANA

Sporod za torek, dne 17. sept. 1957.
5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pisan glasbeni spored) - vmes ob 6.30-6.40 Reklame - 6.40-6.45 Naš jedilnik - 7.10-8.00 Zabavni zvoki - vmes ob 7.30-7.45 Cicibanom - dober dan! (Angelina Vassilic: Goga in Roga) - 8.05 »Hišica ob cest« stojk (Slovenske narodne izvajajo Vaški kvintet, Zadovoljni Kranjci in solisti) - 8.35 Igrajo mali zabavni ansambli - 9.00 Utrinki iz literature - Alberto Moravia: Otrok - 9.20 Emil Humpert: Mavrica rapsodija - 10.10 Zabavne melodije - 11.00 Za dom in žene - 11.15 Mojstri raznih instrumentov vam igrajo - 12.00 Slovenske narodne v priredbah Franceta Marolta in Matije Tomca - 12.30 Kmetijske nasveti - Ing. J. Spindel: Gozdarsko dejavnost zapujamo kmetijski zadruzi - 12.40 Emil Adamič: Tatarska suita - 13.15 Od arje do arje - 14.00 Skladbe slovenskih avtorjev igra Mariborski instrumentalni ansambel, poje baritonist Miro Gregorin - 14.20 Radijski leksikon - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.40 Radijski roman - 16.00 Popolnanski simfonični koncert - 17.00 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku - 18.00 Sportni tednik - 18.30 iz zakladnice slovenskih samospevov - 18.50 Razgovori o mednarodnih vprašanjih - 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Starejše slovenske zborovske skladbe - 20.30 Radijska igra - A. Maltz: Najsrečnejši človek na svetu - 21.00 Orkestri Duka Ellingtona, Jacka Dievala, Buddyja de Franca in Ansambel Eichorn na koncertnem odru - 22.15 Vabimo na ples - 23.00-23.15 in 23.30-24.00 Oddaja za tujino (prenos iz Zagreba)

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Slovenski film

Ne čakaj na maj

Tednik »Zivljenje ni greh«. Samo pri zadnji predstavi. Ob 10 matineja ameriškega barvnega filma »Čaj za dva«. - Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Metka Gabrijelčič in Frane Trefat. Prodaja vstopnic od 9.30-11 ter od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »VIČA«

Ameriški barvni film

»Čaj za dva«

Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Doris Day in Gordon Mac Raa. Prodaja vstopnic od 9.30-11 ter od 14. ure dalje.

KINO »TRIGLAV«

Premiera nemškega filma

»MOČNEJŠI OD NOČI«

Tednik. V glavni vlogi Wilhelm Koch-Hooge in Helga Göring. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »SLOGA«: ameriški film »Prod vsem pričam«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SOCA«: zaprto zaradi gradbenih del.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: ameriški barvni film »Stirje jezdec«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred začetkom predstave.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja ameriški barvni film »Doktor v hiši«. Predstavi vsak dan ob 10 in 18.

KINO »LITOSTROJ«: francoski film »Heroji so utrujeni«. Tednik: F. N. št. 36. V glavni vlogi Curd Jürgens, Yves Montand in Maria Felix. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred začetkom predstave. Danes zadnji.

KINO »SISKA«

Jugoslovanski film

Obleganje

V glavni vlogi Jurica Djaković, Mata Ergović in Goranka Vrus. Na sporedu samo danes in jutri. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14. ure dalje.

Sporočamo, da je po kratki boleznii umrla naša uslužbenka tovarišica

OTILIJA LINHART

Pogreb bo v torek, dne 17. septembra 1957 ob 17. uri iz Jožefove mrliške veže na Zalah.

Uprava tiskarne in sindikalna podružnica ČZP »LJUDSKA PRAVICA«

Po hudi in mučni bolezni je v 51. letu starosti doživela naša draga mama, stara mama, sestra, svakinja, teta, nečakinja

JOSIPINA MARTINČIČ

ROJ. SKOLARIS

Pogreb drage pokojnice bo dne 17. septembra 1957 ob 16. uri iz Franciskove mrliške veže na Zalah.

Zaluzoči ostali: mož Rudolf, hčerka Erna, sinova Zdravko in Jože, snaha Ela, vnučka Alenčica, sestra Romana, brat Ivo in ostalo sorodstvo

Sporočamo, da je bilo v Savi najdeno truplo tovariša

PAVLA KAVČIČA

miličnika konjenice Ljudske milice v Ljubljani

ki je dne 11. avgusta 1957 pri opravljanju službe utonil v Savi pri Tomačevem.

Pogreb zaslužnega in požrtvovalnega miličnika bo v sredo, 18. septembra 1957 ob 17. uri izpred Antonove mrliške veže na Zalah.

Ljubljana, dne 16. septembra 1957.

TAJNIŠTVO ZA NOTRANJE ZADEVE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA LJUBLJANA

Španska PLOŠČAD

LEONHARD GRIBBLE

»Kaj pa še hočeš?« se je oni zadril nanj. »Poberi se!«

Številka TS 17251 Parker je videl dovolj! To je bil gangsterski avto, v katerem se je bil pred nekaj dnevi peljal na tisti nočni sprehod. Avto, ki ga je pripeljal v Rocks Dallow, kjer je Parker spoznal gospodarico tolpe, avto, ki je tistemu dečku zdrobil kolo.

Inšpektor Parker je stopil nekaj sto metrov dalje po cesti, dokler ni prišel do stranske ulice, ki je bila prav tako mračna in zapuščena kot ona druga. Oziral se je po ulični tabli in jo našel: Cordwayne.

Za seboj je slišal korake. Stisnil se je v temni kot pod drevesno krošnjo in počakal, da je šla glasnika mimo. Ni se ozrla, naglo je stopala, že je bila mimo, tisti trenutek pa je Parkerju udaril v nos opojni vonj po španskem bezgu.

Neslišno je šel za žensko. Ustavila se je pred vrtnimi vrati. Odprla jih je počasi, vendar so močno zaskripali zarjaveli tečaji. Ko je prišel pred hišo, je nekdo previdno zaprl vežna vrata. Nekaj trenutkov je počakal, nato pa je smuknil na vrt in skočil po stopnicah do vežnih vrat.

Nad vrati je Parker opazil medeninasto ploščico s številko, pa je bilo pretemno, da bi jo

mogel razbrati. Po cesti je pripeljal avto. Parker se je stisnil k zidu, da bi ga ne ujeli žarometi. Pptem je segel v žep, vzel v roke baterijo in za trenutek pritisnil na gumb. Srce je čutil od razburjenja v grlu, počasi so se odprla vežna vrata...

Noga se je zrinila v špranjo med podbojem in odslonjenimi vrati, kratek premor, pridušeni glasovi... Prav ta premor je rešil Parkerja! Ko je Podlasica stopil s težkim čevljem na vrhno stopnico, se je Parker že skrivil v grmičevju na vrtu pred hišo številka enajst.

Vrata so se spet zaprla. Podlasica je odkrival po stezi na cesto. Detektiv je ostal v skrivališču, dokler niso utihnil koraki, potem pa je zdrsil na drugo stran stopnišča. Odkril je prehod z zapahnjanimi lesenimi vrati, ki so vodile na vrt za hišo. Ogledal se je naokoli, potem pa je splezal čez visoki vrtni zid.

Zadnji del hiše je bil v temi, z enega samega okna v prvem nadstropju je prihajala na vrt medla svetloba. Presenečen je Parker ugotovil, da zadnja vrata v hišo niso zaprta. Z žepno baterijo v roki je previdno vstopil. Šele potem, ko je prišel v prostor, ki ga je imel za kuhinjo, je malce poblisnil z lučjo. Ni se motil: na mizi, ki je bila pognjena z umazanim povojščenim prtom, je opazil ostanke večerje. Dišalo je po pivu, na mizi sta stali prazni steklenici.

Iz kuhinje so vodila vrata v kletne prostore, iz katerih je dišalo po plesnobi. Navzlic temu je Parker stopil tja dol in našel še ena vrata, ki jih je prav tako odprl. Vodila so na vrt. Nemara mi bodo še potrebna, je na tihem ugotovil.

Potem se je vrnil v kuhinjo in v temi tipal

do stopnišča, ki je peljalo v zgornje nadstropje. Seveda si ni več upal prižgati luči. Nenadoma mu je udaril na uho oster glas, kakor da bi se kdo prerekal. Prihajal je iz vrhnjega nadstropja; bilo je predaleč, da bi Parker mogel kaj razumeti. Nenadoma je glas utihnil, inšpektor iz Yarda ni slišal ničesar več razen lastnega dihanja. Z revolverjem v rokah je previdno stopal po stopnicah. Neslišno je zdrsil do vrat, skozi špranjo je prihajal medel soj svetlobe.

Parker se je sklonil in pokukal skozi ključavnico. Njegov pogled je ujel Mickov neobrtni obraz. Mick je sedel pri mizi in si z roko podpiral brado. Na njegovem licu je Parker opazil umazan obličje. Po vsem videzu je bil Mick zelo razburjen, nasršeno je gledal predse in stiskal obrvi. Potem je zasmehljivo vrgel svojemu nasprotniku v obraz: »Izginiti, smešno! To se lahko reče, toda kako homo to storili? Kako le, to vprašani!«

Zaničljivo je zamahnil z roko, moški glas pa mu je odgovoril: »Zakaj pa ne?« Tisti glas se zdel Parkerju prav tako razburjen kot Mickov. Inšpektorju se je zdelo, da v sobi govori Jerry. »Čemu ne?« je ponovil oni. »Saj ne bo prvič! Cefizeljni tako ali tako ničesar ne vedo, gospodarica jih vse vtakne v žep. Kaj je pravzaprav s teboj, Mick? Kako to, da si izgubil živce?«

Mick si je z dlanjo potegnil čez usta: »Nisem izgubil živcev, trapast pa tudi nisem. Policijske patrolje so za nami. Prav, zaradi mene, dvakrat smo jih že potegnili za nos, vendar si nikar ne domišljajmo, da nam bo to vedno uspevalo. In potem, tisti prekleti vohljač, ki gre Bertu na živce, in danes popoldne nerodnost z Mazarjem. Vse to je zelo nerodno. Mar ste ga

morali položiti? Saj bi umrl sam od sebe.«

Potem se je spet razvnela žolčna razprava. Parker zaradi množice glasov ni mogel vsega razumeti, zato je začel ugibati, koliko ljudi se neki prereka hkrati. Ženskega glasu ni bilo vmes. Gospodarice torej ni med njimi, je ugotovil inšpektor iz Yarda, iz razgovora, v katerem so se glasovi prehiteli, pa je le razbral, da se razburjajo zaradi umora lastnega delavca.

Ko je Mick spet spregovoril, je po vsem videzu odgovoril na vprašanje, ki ga Parker ni slišal. »Ti osel, telefoniral pa že ne boš! Saj bodo pri priti odkrili naše skrivališče.«

Spet je slišal Parker množico glasov hkrati, potem pa so nenadoma vsi utihnil. Nekje znotraj so se odprla vrata, potem pa se je oglasila ženska z ukazujočim vprašanjem: »Kje je Worthy?« Aha, Podlasico išče, je ugotovil Parker.

»Odeš je, češ da bo pogledal za avtom.« Mož, ki je odgovoril, je bil po Parkerjevem mnenju na nasprotnem koncu sobe.

»Sicer pa nič?« Vprašanje je zvenelo na vso moč trdo. Sledil mu je kratek premor, nato pa obotavljajoči se glas: »Hotel je še nekaj steklenic...«

»Tako torej!« Mick si je grizel nohte, potem pa je Parker slišal povsem neznan moški glas: »Kaj naj napravimo z materialom, gospodarica? Stran mora in jaz hočem vedeti, kdaj! Nič me ne mika, da bi ga našli pri meni. Bi ne bilo zdravo!« Besede so zvenele nekam zaskrbnjeno.

»Blago bomo še nocoj spravili stran.« - »Še nocoj?« - »Nocoj, kakor hitro bo mogoče. Če ne bo mogoče, bo pa še ostalo, si razumeš? Pa naj je zdravo ali ne, druge izbire nimamo.«

Lis izdaja in tiska Casonovo založniško podjetje »Ljudska pravica«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6, telefon 39-181 - Notranjopolitična gospodarska rubrika Nazorjeva 12/1, telefon 20-507 in 22-621 - Kulturna rubrika Kopitarjeva 6/III, telefon 31-357 - Uprava Trubarjeva ulica 24, telefon 22-491 in 22-492 - Naročniški oddelček Petkovškovo nabrežje 25, telefon 22-494 - Oglasi oddelček Kopitarjeva 4, telefon 31-358 - Poslovalnica na Titovi cesti 15, telefon 22-322 - Mesečna naročnina 250 din, za tujino 500 din - Tekoči račun 60-KB-6-Z-1393 - Poštni predal 42 - Poština plačana v gotovini - Rokopisov ne vračamo.

Drobne ZANIMIVOSTI

NEMSKÉ REKORDERKE
Zahodnonemški statistični urad je ugotovil, da porabi tri četrtine nemških gospodinjstev večino prostega časa za pletenje. Lani so izdale nemške ženske za volno okoli 350 milijonov mark. Zahodna Nemčija velja po ugotovitvah razstave ročnih del v Kölnu za drugo največjo proizvajalko pletenin na svetu. Na prvem mestu je Anglija.

IMEL JE SREČO
Pijanček Norman Paclley lahko trdi, da je imel zares srečo. V »veselema« razpoloženju je zaspal med železniškimi tirji v okolici kraja Stanley in Virginiji in je ostal živ, čeprav so čeznj peljali štiri vlaki. Zbudili so ga šele policijski organi.

SAMOSTAN BO POSTAL MUZEJ
Kartuzijanski samostan v Firenci bodo kmalu zaprli, ker ni mlajših menihov. Zdaj živi v samostanu le še kakih 20 zelo starih menihov, ki ne morejo več vzdrževati poslopja, zato bodo samostan spremenili v muzej.

V PETIH DNEH 16 JAJC
Več znanstvenikov je prišlo pred dnevi k nekemu kmetu v angleškem Southamptonu gledat kokos, ki je baje preživel v petih dneh 16 jajc. Po obisku so znanstveniki izjavili, da kokos očitno ne kaže pravnobnega razumevanja za znanost, ker ni v njihovi navzočnosti znesla niti enega jajca.

Ker so odrski delavci nedavno napovedali stavko, so igralci stockholmske opere sami poprijeli, da so rešili predstavo. Zaveso je spuščal operni direktor Set Svanholm, ki ima kot športni jadralca precejšnje izkušnje z vrvmi.

Spodnji se že selijo

Največji stanovanjski hiši v Nemčiji še manjka gornja polovica, v spodnjih nadstropjih pa si lahko obiskovalec ogleda že opremljene sobe. Za 530 stanovanj v »sončnem mestu« ob berlinskem olimpijskem stadionu se je potegovalo 4000 ljudi. Prvi najemniki se že vseljujejo, vrhne nadstropje — v celoti jih bo imel stanovanjski blok sedemnajst — pa bo urejeno šele v začetku prihodnjega leta. Poslopje bo zgrajeno zares v rekordnem času, zakaj temelje za stanovanjsko naselje po zamisli znanega francoskega arhitekta Corbusiera so položili šele letos januarja.

Skupina švicarskih arhitektov je organizirala za 70-letnico svojega slavnega francoskega kolege Corbusiera v Zürichu prvo razstavo njegovih stvaritev. To razstavo so odprli dne 1. septembra v Berlinu, kjer gradijo po njegovi zamisli »sončno hišo« za 1500 prebivalcev. Posnetek kaže Corbusiera (na levi) in berlinskega senatorja za gradnje pri otvoritvi razstave.

Stanovalci 135 m dolgega in 23 m širokega betonskega stanovanjskega poslopja se bodo v novih domovih kar dobro počutili, saj bodo imeli v kuhinjah vgrajene stolitrse hladilnike in električna ognjišča. Prezračevalne naprave bodo srkale zrak iz kuhinj in kopalnic, v avtomatizirani pralnici pa bo lahko vsak najemnik po enkrat mesečno opral 16 kg perila. V vseh stanovanjih so priključki za telefon, radio in televizijski sprejemnik, in vsakem stopnišču pa bodo po trije jaški za smeti. Zraven vsakih stanovanjskih vrat bo dvoje kovinskih vek: skozi eno bo inkasant razbral podatke z električnega števca, skozi drugo pa bodo mlekarice postavljale na polico mlečne steklenice in kruh.

Razen tega bo imela ta Corbusierova stanovanjska hiša še lastni poštni urad, zraven dvigala posebne garaže za otroške vozičke, pod streho pa v višini 56 m pravi otroški vrtec. Elektrarna v kleti bo dajala milijon kilovatov elektrike, ki jo bodo uporabljali za dvigalo, za luči na stopniščih in za prezračevalne naprave. Za centralno kurjavo bodo porabili po deset vagonskih cistern nafte mesečno, mreža vodovodnih in

stalacij je v celoti dolga 18 km, na prostoru zraven stanovanjskega bloka pa bo parkiralo 270 avtomobilov.

V nasprotju z obema velikima stanovanjskima blokoma, ki so ju zgradili po Corbusierovi zamisli v Marseillu in Nantesu, ne

Osem ur spanja

Britanska 29-članska odprava, ki je bila na Grönlandiji od leta 1952 do 1954, je živel dolge mesece na 77. stopinji severne zemljepisne širine in je torej imela poleti kar naprej dan, pozimi pa noč.

Ne glede na te zunanje razmere so raziskovalci spali povprečno po sedem do devet ur dnevno. To dokazuje, da je osemurno spanje biološka potreba, na katero skoraj prav nič ne vpliva niti svetloba ne okolje.

Polarni raziskovalci so lahko spali, kolikor jih je bilo volja, ugotovili pa so, da je bilo spanje pozimi bolj nemirno in da so čutili večjo potrebo po jedi. Poleti so zaradi stalnega dneva izgubili sleherni smisel za čas, zato so se zbuvali iz dneva v dan kasneje. Zimski počitek in poletno naporno delo sta le malo vplivala na normalne navade članov odprave.

bosta v novem berlinskem bloku kuhinja in dnevna soba v enem prostoru, marveč ju bo ločila steklena stena. V Berlinu so upora-

Edini svoje vrste bo most čez Tiso

Medtem ko se po starem mostu čez Tiso pri Titelu še vedno odvija promet, se že kažejo obrisi novega železniško-cestnega mostu, ki bo kombinacija jekla in prednapetega betona.

Po konstrukciji bo ta most edini svoje vrste v naši državi. Betonski del je projektiral inž. Željko, železniškega pa inž. Curčić. V celoti bo kombinirani most dolg 400 m, gradbeni stroški pa bodo znašali okoli 900 milijonov dinarjev. Če bodo dela napredovala kot doslej, bodo izročili železniški del mostu prometu konec letošnjega leta, nad železnico pa bodo potem položili še cestniški, ki bo dograjeno do marca prihodnjega leta.

bili druge dimenzije kot v prejšnjih Corbusierovih blokkih: stanovanja so visoka 2,5 namesto poprejšnjih 2,26 m, sobe pa so dolge štiri namesto prejšnjih 3,66 m. Posamezni stanovanjski prostori so drug nad drugim in so med seboj povezani z notranjim stopniščem. Hoja po stopnicah bo torej značilna »zaposlitev« stanovanj Corbusierovega bloka v Berlinu, saj je že zdaj jasno, da dvoje dvigal ne bo dovolj za vse »corbusierce«.

Težave napovedujejo za primer, da se bodo hotele vseliti vse družine hkrati. Če bi imel vsaj najemnik vsaj štiri ure pravico do tovrstnega dvigala, da bi po njem spravil v stanovanje pohištvo in drugo opremo, bi trajalo vseljevanje celih pet mesecev, šele potem bi bila zasedena vsa hiša. Prav zato so naročili najemnikom stanovanj v spodnjih nadstropjih, naj se začno vseljevati, čeprav gornja nadstropja še niso povsem dograjena.

V Zahodnem Berlinu so imeli pred dnevi športni festival prometne in kriminalne policije. Na olimpijskem stadionu so pokazali strašni vrsto spretnosti, med drugim tudi takle skok čez »gangsterske« avto.

Zbirka 120.000 časopisov

V Zürichu je priredil 83-letni stavec Johann Oetiker redko razstavo, na kateri je pokazal zbirko 120.000 najrazličnejših časopisov, ki jih je zbral v šestih desetletjih.

Zdi se, da to zbirko prekašata le vatikanska in pa tista v Britanskem muzeju ter morda še ena ali dve evropski akademski zbirki. Oetiker je uredil svoje časopise

v 150 omarah, v njegovi zbirki pa so listi v 302 jeziki.

Med najbolj zanimivimi Oetikerjevimi časopisi je zdravstveni list, ki so ga leta 1540 v latinščini tiskali v švicarskem Baslu. Sicer pa ima mož v svoji zbirki časopise v tibetanski, indijski, malajski, burmanski, posamezne izvede iz Meke, iz Georgije ter iz brazilskih pragozdov, pa tudi eskimske časopise z Grönlanda.

Zanimivo je, da ima ta zbiralec vse izvede mesečnika, ki izhaja v Den Haagu že od leta 1698, razen tega pa še razne časopise

zgodovinske vrednosti, tako na primer liste iz časov francoske revolucije, budimpeštanske časopise iz leta 1914 z velikim »avstro-ogrskim« naslovom »Nad Beograd« itd.

Pred leti so hoteli kupiti to zbirko razni bogataši, vendar je Oetiker ni hotel prodati. Pravi, da jo bo zapisal rojstnemu mestu Zürichu.

Odkrijte na severnem tečaju

Znanstvene odprave, ki v okviru mednarodnega geofizikalnega leta proučujejo slabo raziskano področje ob severnem tečaju, poročajo o novem zemljepisnem odkritju. S posebnimi aparati so našli v morskih globlinah pod ledom veliko gorsko verigo, ki je dolga 400 milj, visoka pa do 1500 m. Na področju severnega tečaja plove na ledenih ploščah več ameriških in sovjetskih arktičnih postaj.

Z eksplozivom vrtajo

Sovjetski strokovnjaki so začeli z eksplozivom poglabljati vrtnice za nafto. Skozl cev, ki sega do ležišča nafte, spustijo eksploziv. Vsa moč eksplozije je usmerjena proti dnu vrtnice, tako da nastane luknja valjaste oblike. S temi eksplozijami skrajšajo čas vrtanja za osem do deset dni.

Tri nemška podjetja so izdelala posebno steklo za okenca bančnih blagajn. To steklo naj bi napetostne varovalo pred napadi roparskih vlomilcev. Okenca so opremljena z 2,5 mm debelim steklom »Sigla«, iz iste snovi pa so še stranske steklene stene. Eden naših posnetkov kaže novo blagajniško okence, na drugem pa je šipa iz tega stekla, ki so vanjo poskusno ustrelili s samokresom kalibra 9 mm iz razdalje štirih metrov. Steklo je popokalo, zdrobilo pa se ni.

Za dobro valjo

LUDVIK XIV. KOT PESNIK

Nekoč je Ludvik XIV. na sprehodu po vrtovih Versaillesa nalezl na dvornega pesnika.

»Kaj pravite o slabih verzih, ki sem jih pravkar napisal?« je vprašal kralj svojega pesnika in mu ponudil zvitek papirja z modrim trakom.

»Veličanstvo,« je mirno odgovoril pesnik, ko je prebral verz, »vam pač ni nič nemogoče. Očiten dokaz je tu: hoteli ste napisati nekaj slabih verzov, pa vam je to uspelo!«

SCHUMANN IN WAGNER

Potem ko sta se Wagner in Schumann prvič srečala in govorila, je rekel Wagner svojemu prijatelju:

»Schumann mi je všeč, le to me moti, da kar naprej molči, kakor da nima jezika.«

Schumann pa je rekel: »Prijeten človek je tale Wagner, vendar toliko govori, da sploh ne prideš do besede.«

»Kaj si rekla? Jaz da sem osel! Glej no, pa sem vedno mislil, da sem enogrbna kamela!«

Ozračje je polno

Še pred desetimi leti bi sorazmerno lahko odgovorili na vprašanje, koliko radijskih oddajnih postaj in postaj pošto-telegrafске službe je na vsem svetu, ker jih je bilo sorazmerno malo, zdaj pa temu ni tako. Radijska tehni-

ka se je že tako razširila v vseh panogah človeške dejavnosti, da znaša razmerje med radijskimi postajami za različne namene in med številom radijskih oddajnih postaj približno 200:1.

Tako imajo na primer v ZDA 116.000 radijskih postaj za industrijsko uporabo, 143.000 postaj pri energetskih virih (električne centrale i. pod.) in na naftnih poljih, 37.000 postaj v letalskem prometu — te vzdržujejo zveze s 4300 relejnimi postajami na zemlji — dalje 60.000 ladijskih oddajnikov, ki so v zvezi z 2100 obalnimi, 103.000 postaj v taksijih, 25.500 v velikih skladiščih, 59.000 železniških radijskih postaj itd.

V to pa niso všete policijske radijske postaje ter oddajniki

raznih podjetij in upravnih ustanov. Stevilni vojaški radijski oddajniki, ki o njih javnost ničesar ne ve, in vsi našteti so že tako napolnili prostor, da je v nekaterih deželah težko najti pristo valovno dolžino.

Najdbe na kvarnerskih otokih

Znanstvena ekipa pod vodstvom dr. Miroslavičevića iz Zagreba je iskala na otokih Cresu in Lošinjcu najdišča iz prazgodovinske in zgodnje zgodovinske dobe. Člani skupine so našli ostanke obrambnih zidov, temelje poslopij in nekaj drugih pomembnih zgodovinskih ostankov. Med važnimi odkritji velja omeniti tiste na Halmu pri Filožicah, v Felgiji, kakor pravijo ljudje — tam so našli ostanke 300 m dolgega obzidja — in na Pukonjini, ki zavzema 200 m dolg prostor nepravilnih oblik. Te najdbe izpo-

polnjujejo podatke, ki jih je profesor Miroslavičević s sodelavci že odkril kot ostanke davne gradbene dejavnosti.

Posebne vrednosti je jamski objekt »Jamina sredi«. V tem objektu so poskusno kopali, našli pa so ostanke keramike ter drobce košenih kamnitih predmetov, po katerih sklepajo o več kulturah, ki so se zvrstile v prazgodovinski dobi. V spodnji plasti so našli ostanke iz mlajše kamene dobe. Na znanstveno analizo najdenih predmetov bo treba še počakati, že dosedanje ugotovitve pa potrjujejo domnevo, da je na naših Kvarnerskih otokih cvetelo življenje že pred davnimi tisočletji.

Bivši feldmaršal pred sodiščem

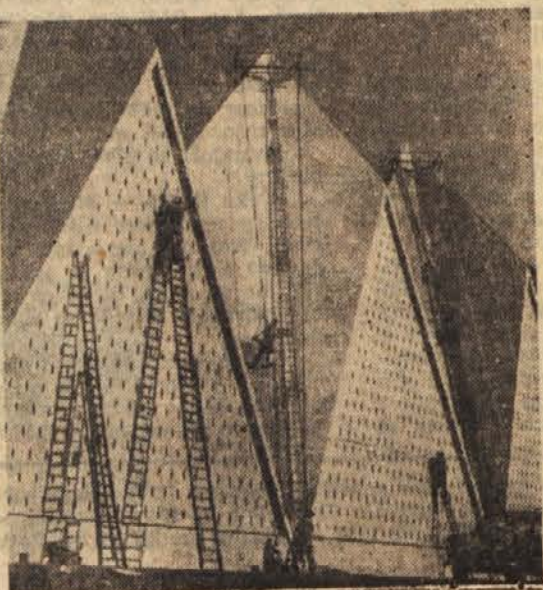
Bivši nacistični feldmaršal Ferdinand Schröder se bo pred Münchenskim sodiščem zagovarjal za uboje podrejenih oficirjev in vojakov. Ta feldmaršal je bil med drugo svetovno vojno znan kot »najbolj osovraženi človek v nemški armadi, ker je celo otrokom ukazoval, da se morajo boriti do zadnjega diha«. Nekaj ljudi, ki ga niso ubogali, je osebno ustrelil.

Z nožem na poroko

V kanadskem mestu Toronto je nevesta med poročnim obredom zabolja ženina v prsa. Zgodilo se je zato, ker se je ženin v zadnjem trenutku pomišljal izreči »da«.

Ženin, italijanski izseljenec, se ni mogel odločiti za poroko zaradi tega, ker je tik pred poročnim obredom izvedel, da je prišla v Italijo v Ameriko njegova nekdanja ljubezen. Nevesto, ki ga je zabolja z 20 cm dolgim nožem, so takoj zaprli, nesrečnega ženina pa so operirali in upajo, da bo ostal živ.

V belgijskem Bruxellesu že gradijo paviljone, v katerih bodo posamezne države pokazale svoje dosežke v okviru svetovne razstave, ki bo prihodnje leto. Menda bo prvi dograjen britanski paviljon, ki bo na zunaj podoben piramidam, kot ka-

le posnetek